

Иқтисодий-ҳуқуқий газета

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

СОЛИҚЛАР
БУХГАЛТЕРИЯ
ҲУҚУҚ

2005 йил июлдан чиқа бошлаган

«СБХ» газетаси билан биргаликда тарқатилади.

Парламент хабарлари

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИДА

5 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Депутатлар Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, Вазирлар Маҳкамаси ва Президенти Девонининг Ўзбекистон Мустақиллигининг 16 йиллигига бағишланган қўшма мажлисидаги маърузасидан келиб чиқадиган асосий вазифаларни муҳокама қилдилар. Мажлисида сўзга чиққан барча сиёсий партиялар фракцияларининг вакиллари давлатимиз раҳбарининг маърузасида Ўзбекистон мустақиллигининг ўн олти йили давридаги тарихий ўзгаришлар чуқур ва батафсил таҳлил этилганлигини, демократик ислохотларни янада чуқурлаштиришнинг, мамлакатда фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг асосий вазифалари ва устуворликлари белгилаб берилганлигини таъкидладилар.

Сўзга чиққан депутатлар давлатимиз раҳбарининг маърузасида баён этилган қоидалар ва ҳулосаларни чуқур ўрганиш ҳамда мушоҳада қилиш зарурлигини қайд этиб ўтдилар. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов томонидан баён этилган ҳулосалар, белгилаб берилган мақсад ва вазифалар асосида Қонунчилик палатаси кўмиталарининг қонун ижодкорлиги ва назорат-таҳлил фаолиятини такомиллаштириш муҳимлиги, қонун лойиҳаларини тайёрлаш, улар устида атрофлича иш олиб бориш ва уларни турли семинарларда, давра суҳбатларида кенг муҳокама қилишда сиёсий партиялар фракцияларининг ролини ошириш зарурлиги алоҳида таъкидланди.

Депутатларга сайловчилар билан учрашувларда мамлакатимиз босиб ўтган мустақил тараққиёт йўлининг, халқимиз мустақиллик йилларида эришган ютуқларнинг моҳияти, мазмун ва аҳамиятини, ислохотларнинг ҳозирги босқичида жамиятимиз олдида турган вазифаларни кенг тушунтириб бориш, бу ишда оммавий ахборот воситаларининг имкониятларидан самарали фойдаланиш топширилди. Сиёсий партиялар фракцияларига фуқароларнинг сиёсий ва ижтимоий фаоллигини ошириш бўйича ишларни кучайтириш, фуқаролик жамияти институтларини ривожлантириш ва мустақамлашга кўмаклашиш тавсия этилди.

Бўлиб ўтган муҳокама якунлари юзасидан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси тегишли қарор қабул қилди.

ХЎЖАЛИК ЮРИТУВЧИ СУБЪЕКТЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 2007 йил 20 августдаги 881-аф-сонли буйруғига асосан "Yulchi-audit" хусусий аудиторлик ташкилотига 2001 йил 25 декабрда берилган 00331-сонли лицензиянинг амал қилиши 2007 йилнинг 20 августидан тугатилди.

С.БЕКЕНОВ,
молия вазири ўринбосари.

ХОРИЖИЙ ВАЛЮТАЛАРНИНГ СЎМГА НИСБАТАН ҚИЙМАТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2007 йил 4 сентябрдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек боғхона ва бошқа мажбурий тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қийматини белгилади.*)

1 Австралия доллари	1042,74	1 Малайзия ринггити	364,09
1 Англия фунт стерлинги	2558,49	1 Польша злотийси	453,86
1 Дания кронаси	233,28	1 СДР	1948,95
1 БАА дирҳами	346,49	1 Туркия лираси	965,26
1 АҚШ доллари	1272,54	1 Швейцария франки	1059,06
1 Миср фунти	225,20	1 ЕВРО	1736,10
1 Исландия кронаси	19,87	10 Жанубий Корея вон	13,54
1 Канада доллари	1202,85	10 Япония иенаси	110,10
1 Хитой юани	168,49	1 Россия рубли	49,51
		1 Украина гривнаси	251,99

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

МДҲ ВА БОЛТИҚБЎЙИ МАМЛАКАТЛАРИ ВАЛЮТАЛАРИНИНГ АҚШ ДОЛЛАРИ, ЕВРО ВА РОССИЯ РУБЛИГА НИСБАТАН КУРСЛАРИ

Мамлакат	Сана	АҚШ доллари		Евро		Россия рубли	
		бирлиги	курс	бирлиги	курс	бирлиги	курс
Озарбайжон	5.09.2007	1	0,8523	1	1,1602	1	0,0332
Арманистон	5.09.2007	1	336,83	1	457,42	1	13,16
Беларусь	6.09.2007	1	2147	1	2915,84	1	83,54
Грузия	6.09.2007	1	1,6615	1	2,259	1	0,0647
Қозғоғистон	6.09.2007	1	123,03	1	167,23	1	4,79
Қирғизистон	14.07.2007	1	37,95	1	52,3312	1	1,4886
Латвия	6.09.2007	1	0,517	1	0,702804	1	0,0201
Литва	6.09.2007	1	2,5419	1	3,4528	10	9,89
Молдова	5.09.2007	1	12,0024	1	16,3016	1	0,4674
Тожикистон	5.09.2007	1	3,4423	1	4,6925	10	1,3447
Ўзбекистон	4.09.2007	1	1272,54	1	1736,1	1	49,51
Украина	5.09.2007	100	505	100	685,79	10	1,9728
Эстония	5.09.2007	1	11,5108	1	15,6466	1	0,447657

Манба: www.prime-tass.ru

ИҚТИСОДИЁТ ЯНГИЛИКЛАРИ
ПАХТА ЯРМАРКАСИ:
МАНФААТЛИ ҲАМКОРЛИК

Жорий йилнинг 17-19 сентябрь кунлари Тошкентда III Халқаро Ўзбекистон пахта ярмаркаси ва унинг арафасида IV Халқаро пахта ва тўқимачилик конференцияси бўлиб ўтади. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги томонидан Пахта бўйича халқаро маслаҳат кўмитаси ва «Cotton Outlook» журнали кўмагида ташкил этиладиган ушбу тадбирларда дунёнинг ўнлаб мамлакатларидан соҳага ихтисослашган компанияларнинг юзлаб вакиллари иштирок этиши истагини билдирган.

Тошкентда Халқаро Ўзбекистон пахта ярмаркасининг анъанавий тарзда ўтказилиши мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли иқтисодий ислохотлар, шу жумладан пахтачилик соҳасидаги туб ўзгаришларнинг натижасидир. Ярмарка биринчи марта 2005 йилда Президент Ислам Каримов ташаббуси билан ташкил этилиб, мамлакатимизда пахтани етиштириш, уни қайта ишлаш ва сотиш борасидаги халқаро ҳамкорликни ривожлантиришда янги босқични бошлаб берган эди. Ўтган йиллар мобайнида унда иштирок этаётган хорижий ишбилармон доиралар вакиллари сони муттасил ортиб бораётгани Ўзбекистоннинг жаҳон пахта бозоридаги нуфузи янада ошаётганлигининг яққол далилидир.

Масалан, 2005 йилнинг кузига ўтган Тошкент ярмаркасида 30 мамлакатдан пахта савдоси билан шугулланадиган 169 вакил келган бўлса, 2006 йили унга 36 давлат, жумладан, Беларусь, Вьетнам, Ҳиндистон, Эрон, Малайзия, Покистон, Туркия, Украина ва Франция каби мамлакатлардан 250 дан ортиқ вакил ташриф буюрди. Шуниси эътиборлики, бу борада мамлакатимиз корхоналари билан ҳамкорлик қилиш истагини билдираётган фирма ва компаниялар орасида Жануби-Шарқий Осиё компаниялари кўпчиликти ташкил қилади. Ушбу минтақа жаҳон тўқимачилик са-

ноатининг марказига айланиб бормоқда.

Таъкидламоқ лозимки, ўтган йиллар мобайнида пахта ҳосилининг ярмаркага қўйилган қисмлари тўла сотилди. Бу ўзбек пахтасига жаҳон бозорида талаб катталиги ва унинг тақлиф этилаётган ҳажми ҳар доим тўла харид қилинаётганини тасдиқлайди. Ўзбекистон дунёда пахта экспорти бўйича иккинчи ўринни эгаллаб келмоқда. Тошкентда ўтажак ушбу халқаро тадбирлар эса ўзбек пахтасининг жаҳон бозорига янада жадал кириб бориши ва келажакда барқарор иқтисодий алоқалар ўрнатилиши учун самарали восита бўлиб хизмат қилади.

Иқтисодиётнинг глобаллашуви шароитида ҳар қандай маҳсулот аввало рақобатбардош бўлиши керак. Сўнгги йилларда мамлакатимизда етиштирилаётган пахта толаси ҳам тоифаси, ҳам микронейри бўйича энг сифатли деб эътироф этилаётгани ва шу боис, айниқса, юксак қадрланиши – Президентимиз Ислам Каримовнинг пахтачиликни ривожлантиришга оид Фармон ва қарорлари ижросининг амалдаги самараларидандир. Давлатимиз раҳбарининг бу соҳадаги сиёсати барқарор ишлаб чиқариш ҳажмларини сақлаш ва пахтамининг халқаро савдоси учун рақобат муҳитини яратишга асосланган.

Истиқлол йилларида пахтани етиштириш ва қайта ишлашга ёндашув

тубдан ўзгарди. Олимларимиз янги навларни яратишда, биринчи навбатда, халқаро бозор талабларини ҳисобга олмоқда. Мамлакатимизда асосан тезпишар, тола чиқиши 40 фоизгача бўлган навлар районлаштирилган. Ўтган йиллар мобайнида мавжуд пахта тозалаш ва уни қайта ишлаш корхоналари модернизация қилинди. Бу эса тола чиқиши ва сифатини ошириш имконини бермоқда. Толани синашнинг дунёдаги энг илғор услуби HVI-тест ҳисобига уни сертификатлаш механизми халқаро стандартлар даражасига етказилди. Эндиликда истеъмолчиларга маҳсулотни жўнатиш ҳудудий пахта терминаллари орқали амалга оширилмоқда.

Изчиллик билан амалга оширилаётган бундай чора-тадбирлар мамлакатимизнинг экспорт бозори географияси янада кенгайишига хизмат қилмоқда. Бугун Ўзбекистон пахта толаси Хитой, Россия, Эрон, Бангладеш, Покистон, Корея Республикаси, Вьетнам сингари кўплаб мамлакатларга экспорт қилинмоқда. Жануби-Шарқий Осиёда жадал ривожланиётган тўқимачилик саноатининг ўзбек пахтасига эҳтиёжи мунтазам ошиб бормоқда. Мазкур минтақадан ярмаркада қатнашаётган трейдерлар сонининг ошаётгани ҳам бунга тасдиқлайди.

Халқаро экспертлар фикрича, анъанавий ярмаркани ўтказиш учун йилнинг энг қулай, яъни пахта толаси бозорида савдо фаоллашган пайти танланган. Унда бевосита иштирок этиш хорижлик ишбилармонларга ўзбекистонлик ҳамкорлар билан тўғридан-тўғри алоқаларни кенг йўлга қўйиш ва янада мустақамлаш имконини беради. Бундай ҳамкорлик эса юксак самаралар бериши табиий.

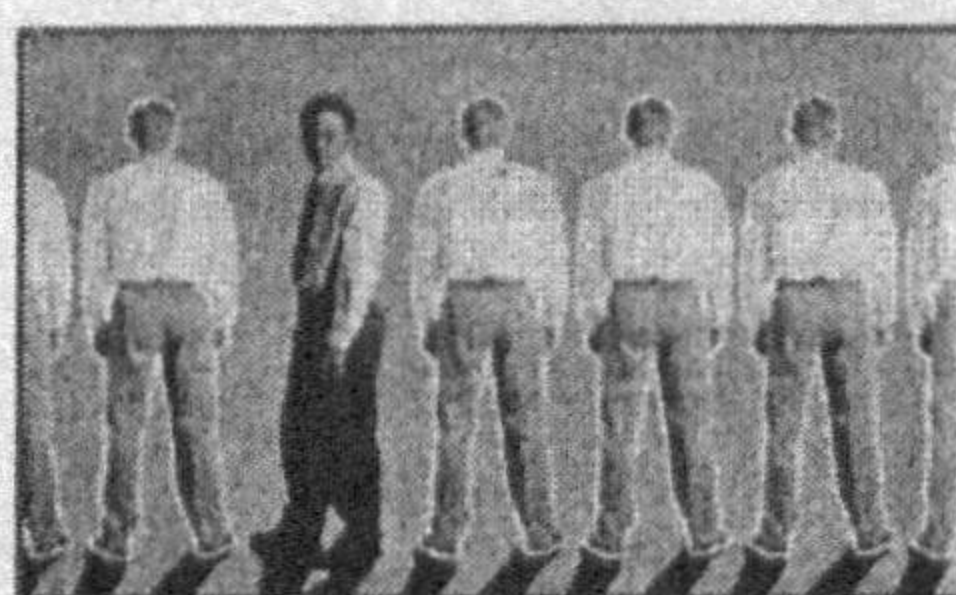
ЎЗА материаллари асосида тайёрланди.

АҚШ ДОЛЛАРИ ВА ЕВРОНИНГ ВАКОЛАТЛИ БАНКЛАР
ТОМОНИДАН АЙИРБОШЛАШ ШОҲОБЧАЛАРИДА

2007 йил 4 сентябрь ҳолатига ўзбек сўмига нисбатан жорий этилган курси

Банк номи	АҚШ доллари		Евро	
	харид	сотиш	харид	сотиш
ЎзР ТИФ МБ	1273,00	1276,00	1737,00	1757,00
"Асака" банки	1273,00	1277,00	1736,00	1741,00
"Ўзсаноатқурилишбанк"	1273,00	1276,00	1737,00	1747,00
"Пахтабанк"	1273,00	1276,00	1737,00	1742,00
Халқ банки	1270,00	1278,00	1737,00	1747,00
"Ипотека-банк"	1273,00	1277,00	1737,00	1742,00
АБН АМРО банк НБ Ўзбекистон А.Ж.	1273,00	1274,00	1735,00	1739,00
"UzKDBбанк"	1273,00	1276,00	1736,00	1776,00
"Галлабанк"	1273,00	1278,00	1737,00	1746,00
"Трастбанк"	1273,00	1276,00	1737,00	1747,00
"Алп Жамол банк"	1273,00	1278,00	1736,00	1744,00
"Алоқабанк"	1273,00	1276,00	1736,00	1762,50
"У-Т банк"	1273,00	1276,00	1741,00	1755,00
"Туронбанк"	1273,00	1280,00	1739,00	1745,00
Ўзбекистон-Германия "Савдогар" АТБ	1273,00	1280,00	1737,00	1750,00
"Ипак йўли" банки	1276,00	1278,00	1740,82	1743,55
"Микрокредитбанк"	1273,00	1280,00	1737,00	1746,00
"Туркистон" банк	1275,00	1280,00	1720,00	1755,00
"Даврбанк"	1273,00	1281,00	1736,00	1750,00
"Кредит-Стандарт" банки	1273,00	1276,00	1736,50	1760,00
"Капитал банк"	1273,00	1278,00	1736,10	1762,00
"Содерат банк"	1273,00	1281,00	1740,00	1780,00
"Хамкор банк"	1273,00	1280,00	1720,00	1750,00
"Универсалбанк"	1278,00	1281,00	1743,00	1747,00
"Парвинабанк"	1272,00	1274,00	1738,00	1740,00
"Равнақбанк"	1274,00	1281,00	1737,00	1758,00

«Банк ахборотномаси», № 36 (591) 2007 йил 5 сентябрь.

ҲАФТАНИНГ САЛМОҚЛИ САВОЛИ

СИЗДА БУХГАЛТЕРЛИКДАН БЎЛАК КАСБНИ ЭГАЛЛАШ ИСТАГИ БОРМИ? АГАР БУНГА ХОҲИШ БЎЛМАСА, САБАБИ НИМА? БОРДИ-Ю КЎНГЛИНГИЗДА ШУНДАЙ ИСТАК ТУҒЁН УРАЁТГАН БЎЛСА, ҚАЙСИ КАСБНИ ТАНЛАГАН БЎЛАДИНГИЗ?

«NEFTEGAZDEPOZIT» унитар корхонаси бош бухгалтери Нилуфар Абдурахимовна:

– Менга қолса аудитор бўлардим. Бу касблар аслида бир соҳага мансуб. Бухгалтерлар муайян бир ишни амалга оширадilar, аудиторлар эса бу ишни текширадilar, назорат қиладilar ҳамда қандайдир янги ечим топиб бериш билан бухгалтерларга кўмаклашадilar. Аудиторлик касби намояндалари бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисобот юритилиши тўғрисидаги текширадilar, уни тўғри юритишга доир тавсиялар берадilar. Шу сабабли аудитор бўлиб, ҳозирги бухгалтер ҳамкасбларимга баҳоли қудрат кўмаклашишни, бирон масалада тўғри йўл кўрсатишни жуда-жуда истардим.

Умуман ҳозирги касбим – бухгалтерлик ўзимга ёқади. Бугунги кунга қадар шу соҳада ниманики эгаллаган эканман, ҳаммасини бевосита иш жараёнида ўрганганман. Чунки махсус маълумотим йўқ, уриниб-туртиниб бухгалтерлик рутбасига эришганман.

«Санитария ва гигиена илмий-текшириш институти бош бухгалтери Галина Геннадьевна:

– Бўш вақтим бўлганида борми, албатта яна бир касбни эгаллаган бўлардим. Бухгалтерлик касбига қўшимча равишда яна бирон касб орттирилса ёмон бўлмасди. Мен хона ва залларни безашни ёқтираман, дизайнга ишқибозлигим бор. Буни жуда қизиқарли касб деб биламан ва бажонидил у билан шуғулланган бўлардим.

Гапнинг рости, бошқа касбни эгаллаш хусусида жиддий ўйлаб кўрмаган эканман. Иш соҳамни ўзгартириш ҳаёлига бормаганлигимдан бўлса керак. Уч йилдан буён бухгалтер бўлиб ишламоқдаман, бунгача кассирлик қилганман. Қисқаси, бутун меҳнат фаолиятим молия билан боғлиқ.

«Енгил саноат соҳасидаги бош бухгалтер Гулнора Шараповна:

– Илгари касбимни ўзгартириб, юрист бўлишни хоҳлардим. Аммо у пайтлар болаларим ёш, қўшимча касбни эгаллашга вақт қайда эди дейсиз. Мен халқ хўжалиги институтини тамомлаганман, шу сабабли бўлса керак, иқтисодий билимга юридик билим қўшилса, жуда яхши бўлади деб ҳисоблайман. Зотан бухгалтерия ҳамиша қонун ҳужжатлари билан боғлиқдир. Бухгалтерликда яхши кўникма орттириб, қонун ҳужжатларини пухта эгаллаган бўлсангиз, самара бошқача бўлиши мумкин. Борди-ю, юрист ҳам бўлсам борми?.. Аввало ишда хато камроқ бўларди, қолаверса текширувлар асосидаги баъзи даъволар хусусида комил ишонч билан низолашиш мумкин бўларди деб ўйлайман.

Аммо энди фурсат ўтган кўринади. Бухгалтерия соҳасида нақ ўттиз йил ишлаб кўйдим. Шу сабабли ўз ишимга жуда-жуда боғланиб қолганман.

«Бош бухгалтер Нафиса Ҳикматовна:

– Шу касбимга қўшимча равишда, эҳ-ҳе, яна қанча касбларни эгаллашни истардим.

Биринчидан, психолог бўлгим келади. Бундай касб эгалари қандайдир ташқи белгиларга қараб, ўзаро гаплашиш асосида ва суҳбатдошнинг фикр-мулоҳазаларига қараб у ҳақда тўлиқ тасаввурга келишлари, яъни оддий одамга қараганда чуқурроқ хулоса қилишлари мумкин. Мен, масалан, бу хусусда қандайдир ички туйғу билан тахминий фикр юритаман, холос. Ҳолбуки, атрофимдаги одамларнинг ҳар бири қалбига калит топишни истардим. Мен психология соҳасида олган билим ва қобилиятларимни бухгалтерлик касбига ишлатмасдим, лекин барибир шундай билимларни билиб қўйган маъқул, негаки ёнма-ён ишлаётган кишиларни яхшироқ билиб олгим келади. Вақти-вақти билан психологияга оид адабиётлар ўқиб туришим боиси ҳам шу.

Иккинчидан, модельер бўлгим, янги-янги модалар ўйлаб топгим келади. Бу иштиёқ юрагимга чўғ ташлаганига кўп бўлди, аммо ота-онам менга бухгалтер бўлгим, бу ҳақида керак бўладиган касб деб ўғит бердилар. Лекин вақтлар ўтиши билан ёшлиқдаги иштиёқ мени тинч қўймади: бичиштиқиш курсини тамомлаб, бу борада муайян кўникма орттирдим. Аммо шу йўналишда давом этиб пировард нати-

жада профессионал модельер бўлиш учун кийим-кечакларнинг келиб чиқиш тарихини ва бошқа кўпгина нарсаларни билиш керак эди. Айни шу ўринда уни психологияга қийслаш мумкин. Унда ҳам юзакилик кетмайди, чуқур билим, танланган касб, фан моҳиятини миридан-сиригача билиб олиш зарур. Шуниси ҳам борки, эл оғзига тушгудек зўр модельер бўлиб етишиш учун фурсатни бой бердим деб ўйлайман.

Бухгалтерияга жону таним билан берилганман, «Хўжалик фаолияти таҳлили» ихтисоси бўйича олий маълумот-

лиман. Умр бўйи молия соҳасида ишлаб келаётirman. Дурустгина бухгалтер бўлиб етишганман десам нокамтарлик бўлмас-ов. Бошқа соҳада ишни бошидан бошлашга эса, менимча, энди кеч.

«Аҳолига телефон хизмати кўрсатиш соҳаси бухгалтери Элдор:

Кечиккан жавоб

«Норма маслаҳатчи» газетасининг 24 августдаги 34-сониди «Молия-статистика ҳисоботини такомиллаштириш йўлидаги кейинги қадам, сизнингча, қандай бўлади?» деган саволга жавоблар эълон қилинган эди. Мен ҳам шу хусусда ўз фикримни билдириб, қуйидаги жавобни йўлламоқдаман.

Ҳозирги кунда ДСҚ ҳисоботларнинг электрон шаклини жадал тарзда жорий этмоқда. Аммо бу борадаги дастур ҳали маромига етказилмаган. Биз ўзимизнинг ДСИдан икки марта электрон имзоли дискетлар ҳамда ҳисоботларни электрон тарзда топшириш учун дастур ёзилган дисклар олдик. ДСИнинг компьютер бўлими ходимлари бухгалтериямизга келиб ҳисоботни электрон ифодада юборишга ҳаракат қилиб кўришди. Аммо иложи бўлмади. Электрон ифодада юборилмаган ҳисоботни эса инспекция қабул қилмапти.

Менимча, бу талаб қонунга ҳилофдир. Солиқ тўловчи ҳисоботни электрон тарзда юборадими ёки қоғоз шаклида тақдим этадими – ўзи танлаши керак. Шахсан мен ҳисоботни қоғозда ифодаланган тарзда топширишни афзал биламан, чунки бунда ҳисобот қабул қилиб олинганлиги ҳақида ДСИ белгиси бўлади, ҳисобот йўқолиб қолмаслигига ҳам ишончинг комил бўлади.

Шу ҳафтада ДСИдан учинчи марта кўнғироқ қилиб зудлик билан келиб янги дастурни кўчириб олиб кетишни ва ҳисоботни электрон ифодада қайта топширишни талаб қилишди. Лекин инспекциянинг компьютер бўлими билан телефонда боғлансак, дастур ҳали маромига етмаганлиги, уни шахар туманларидан бирига синов учун юборишгани маълум бўлди.

Бухгалтериямиз «ИС» дастурида ишлайди. Бу дастур жуда қулай. Санокли дақиқаларда ҳисоботни тузиб, қоғозга чиқариб олиш мумкин. ДСИ мутахассислари бизга ўрнатмочки бўлишган электрон ҳисоботларнинг вариантлари эса «ИС»га тўғри келмайди, бу эса ҳисоботни Интернет орқали жўнатишни анчагина мураккаблаштиради. Негаки, ҳисоботни «ИС»да тайёрлаб қоғозга чиқаргач, ундаги маълумотларни ДСИ дастурига қўлда киритиб чиқишга тўғри келади. Шуниси ҳам борки, баланс ва бошқа шакллардаги кўрсаткичларда рақамларда бехос хатолик ўтган бўлса, тузатиб бўлмайди, тузатиш учун бутун шаклни ўчириб ташлаб, маълумотларни қайтадан киритиш керак. Бу эса аввало ноқулай, қолаверса бухгалтернинг бир ишини икки иш қилмоқда.

Шу сабабли ҳали синовдан ўтиш-ўтмаслиги номаълум янги дастурни учинчи марта ёзиб олиш керакми ёки йилнинг ҳар чорагида бир марта ДСИга бориб ҳисоботни шахсан топширган маъқулми, ўйланиб қолсан киши.

Ҳар қандай ҳолатда ҳам танловда ихтиёр солиқ тўловчида бўлиши, уни мажбур қилмаслик керак.

Ҳурмат билан, бош бухгалтер Хадича Ҳусановна.

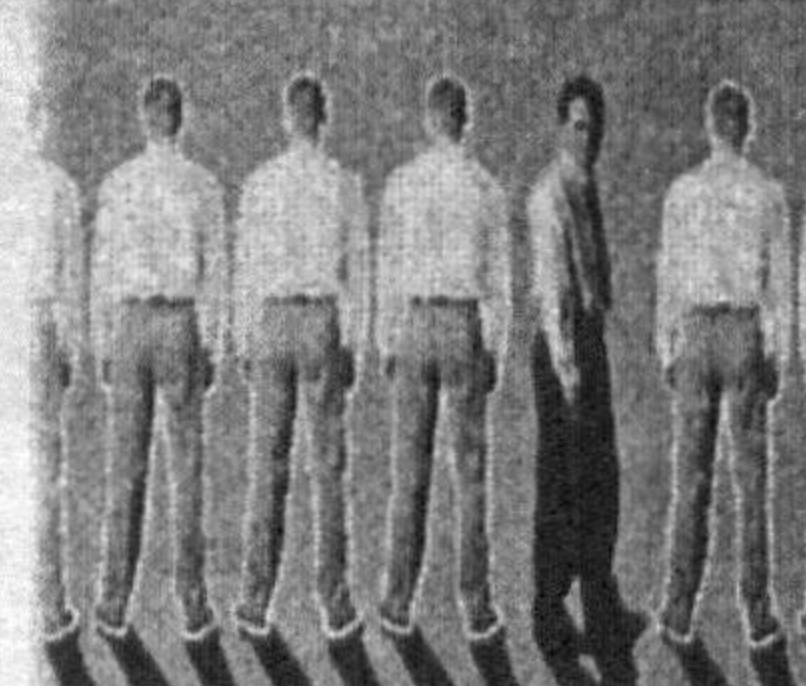
КЕЛГУСИ ҲАФТАНИНГ САВОЛИ:

Келаси йил учун шартномалар тузишнинг авжи палласи – олтин куз ҳам келди. Ўзингиз ишлаётган жойда буюртмалар бобида камчилик бўлмаслиги учун нималар қилмоқчисиз?

Жавобларингизни 144-44-45 факси ёки normapress@mail.ru электрон почтаси орқали юборишингиз мумкин.

Газетхонларимизда энг катта қизиқиш уйғотган савол йўллаганликларни учун сўровимиз иштирокчилари таҳририятнинг махсус соврини билан тақдирланадilar.

Келгуси муҳокамалар учун саволларингизни юборишни ҳам унутманг.

МАВЗУГА ҚАЙТИБ:

«ИККИ ВАЗИФАНИ УДДАЛАШ»

ни талаб қилиш масалалари борасида шарҳланган.

Шу муносабат билан сизнинг ва газетхонларингиз эътиборига шуни етказмоқчимизки, «Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»-ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 8-моддасининг иккинчи қисмига мувофиқ корхона раҳбари имзолаш ҳуқуқига эга бўлган шахсларнинг иккита рўйхатини тасдиқлайди. Биринчи рўйхатга раҳбарлик вазифаларини амалга оширадиган, иккинчи рўйхатга бухгалтерия ҳисоби ва молиявий бошқариш вазифаларини амалга оширадиган шахслар киради. Ушбу модданинг учинчи қисмида белгиланишича, мазкур модданинг иккинчи қисмида кўрсатил-

ган шахсларнинг имзоси бўлмаган ҳужжатлар ҳақиқий эмас деб ҳисобланади. Фақат битта имзо қўйилган юридик шахсларнинг тўлов ҳужжатлари ижро этилишига йўл қўядиган бошқа меъёрлар Қонунда мавжуд эмас.

«Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»-ги Қонун 8-моддасининг иккинчи ва учинчи қисмлари моҳиятидан келиб чиқадики, юридик шахсларнинг иккита имзо қўйилмаган барча тўлов ҳужжатлари, яъни тўлов топшириқномалари, тўлов талабномалари, аккредитивга аризалар, ҳисоб-китоб чеклари, инкассо топшириқномалари ҳақиқий эмас деб ҳисобланади.

Шуни таъкидлаш лозимки, «Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида»-ги

Қонуннинг 36-моддасига мувофиқ нақд пулсиз ҳисоб-китобларнинг шакллари ва қоидалари Марказий банк томонидан белгиланади.

Нақд пулсиз ҳисоб-китобларнинг шакллари ва қоидаларини Марказий банк Ўзбекистон Республикасида нақд пулсиз ҳисоб-китоблар тўғрисида низомида белгиланган. «Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида»-ги Қонуннинг 7-моддасига мувофиқ Марказий банкнинг меъёрий ҳужжатлари Ўзбекистон Республикаси ҳудудида барча шахслар томонидан ижро қилиниши учун мажбурийдир.

М.ЭШМАТОВ,
Марказий банк раисининг ўринбосари.

«Норма» газетасининг 2007 йил 29 май 22-сонидида «Бизнинг маслаҳатлар» рукнида «Икки вазифани уддалаш» шарҳи эълон қилиниб*, унда Ўзбекистон Республикасининг «Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»-ги Қонуни моддалари ҳамда Марказий банкнинг меъёрий ҳужжатлари – Ўзбекистон Республикаси банкларида очиладиган банк ҳисобварақлари тўғрисида йўриқнома (Адлия вазирлиги томонидан 2001 йил 10 ноябрда 1080-сон билан рўйхатдан ўтказилган) ва Ўзбекистон Республикасида нақд пулсиз ҳисоб-китоблар тўғрисида низоми (Адлия вазирлиги томонидан 2002 йил 15 апрелда 1122-сон билан рўйхатдан ўтказилган) банкларнинг юридик шахслардан тўлов ҳужжатларида икки имзо бўлиши-

*«Норма маслаҳатчи» газетасининг 2007 йил 5 июндаги 23-сонидида чоп этилган.

Perfectum Mobile®
CDMA — Dreams Come True!

20000
даққиқа
ойига атиги \$35!

ТАРИФ РЕЖАСИ

"РЕГИОН"

Хизматлар лицензияга эга.

ISO 9001:2000

Нархлар ЎзР МБнинг АҚШ долларига нисбатан қийматида кўрсатилган. Барча солиқлар ҳисобга олинган.

БАТАФСИЛ МАЪЛУМОТ КОМПАНИЯ ОФИСЛАРИДА
(8 598) 305-11-11 www.cdma.uz

Мен кўп қаватли уйда яшайман. Турмуш ўртоғим – II гуруҳ ногирони. ДСИга мол-мулк солиғини тўлаш учун борганимда ўзим билан бирга унинг ногиронлик гувоҳномасини ҳам олиб бордим. Бироқ менга квартира менинг номимга ёзилганлигини ва шу боис солиқ тўлашим кераклигини айтишди. Шу тўғрисида?

Зухраҳон Содиқова.

ОРДЕРГА ҚАРАНГ

– Жисмоний шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқнома (янги тахрирда МВ ва ДСҚнинг Адлия вазирлиги томонидан 2002 йил 5 мартда 1103-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган) 5-бандига мувофиқ I ва II гуруҳ ногиронларининг мулкида бўлган иморатлари, бинолари ва иншоотларига солиқ солинмайди. Имтиёз пенсия гувоҳномаси ёки тиббий меҳнат эксперт ко-

миссиясининг маълумотномаси асосида берилади ва мол-мулк эгасининг танлашига биноан, уни олиш ҳуқуқини берувчи зарурий ҳужжатлар тақдим этилганда, мол-мулкнинг фақат бир объектига тааллуқли бўлади. Агар квартирангиз ногирон турмуш ўртоғингиз мулки бўлмаса, у ҳолда унга умумий асосларда солиқ солиниши керак.

Ҳусниддин ҲОШИМОВ,
«Норма маслаҳатчи» газетасининг эксперти.

Ноанъанавий

саволлар

МАДАНИЙ САВДО УЧУН

Биз кийим-кечак билан савдо қиламиз. Ходимларнинг ишида доим муаммоларга дуч келамиз: ёмон хизмат кўрсатиш, ўғирлик қилишлар. Бунга қарши қандай курашиш керак?

– Аввало урф бўлган товарлар билан чакана савдо қилишда кадрлар кўнимсизлиги анча юқориликка тоқат қилиш лозим. Ёш сотувчиларнинг кўплари ўз ишига вақтинчалик иш деб қарайди. Тажрибали ва тавсиянома билан келган мутахассисни эса 150–200 минг сўм ва ундан ортиқ миқдордаги иш ҳақи қизиқтиради. Ҳар қандай компания ҳам бунча иш ҳақини таклиф қилавермайди. Лекин сиз дўконингизни харидорларни ўзига тортадиган қилишни хоҳласангиз, харидорларнинг шикоят қилишларига сабаб бўладиган, кам ҳақ тўланадиган ходимларни ушлаб турманг. Яхшиси, кўнгилдагидек ишлайдиган сотувчилар гуруҳини тўплаб, улардан жамоанинг ўзагини ташкил қилишдир, лекин моддий жиҳатни унутмаслик керак.

Аммо назоратни ҳам эсдан чиқарманг. Ходимлар компаниядаги касбдошлари ва менежерларни тезда таниб оладилар. Шу сабабли вақти-вақти билан четдан одамларни жалб қилиб, назорат харидларни ўтказиш лозим. Бундай амалиёт мавжудлигидан хабардорликнинг ўзи одамларни интизомли қилади. Умуман ходимлар раҳбарият фирибгарлик қилишга уриниш чоғида ушлаб олиштириш ҳақиқатда муҳим. Ниҳоят сменани ходимлар ишдан ташқари вақтда ҳамжамият тузмайдиган тарзда шакллантиришга ҳаракат қилинг: агар қариндош-уруғчилик пайдо бўлса, у фирма раҳбариятига қарши ишлайди.

Бундан ташқари, кадрларни танлаш чоғида амал қилинадиган қоидалар ҳам бор. Чунки, сизга ҳатто мавсумий ходимлар зарур бўлса ҳам, ўзига зеб берадиган ёшларни ишга олманг. Ишга кирувчиларнинг қонунга нисбатан муносабатлари тарихини суриштириш ҳақиқатда муҳим. Ниҳоят сменани ходимлар ишдан ташқари вақтда ҳамжамият тузмайдиган тарзда шакллантиришга ҳаракат қилинг: агар қариндош-уруғчилик пайдо бўлса, у фирма раҳбариятига қарши ишлайди.

Бизнесда муаммага дуч келдингизми? Марҳамат, саволларингизни portapress@mail.ru манзилига юборинг, биз ўз тажрибамизга ва етакчи маслаҳатчиларнинг иш тажрибасига таяниб ёрдам беришга ҳаракат қиламиз. Шунга қарамай, бизнинг маслаҳатларимизга тўғридан-тўғри қўрсатма деб қарамаслигингиз керак – сиз улардан хоҳишингизга қараб фойдаланишингиз (ёки фойдаланмаслигингиз) мумкин. «Норма маслаҳатчи» шу руқн остида эълон қилинган тавсияларга асосланиб, қилган ҳаракатларингиз учун жавоб бермайди.

ХОҲЛАГАНЧА СОТИБ ОЛИНГ

Юридик шахс ҳуқуқига эга бўлган унитар корхонамиз ўзининг ишлаб чиқариш-ҳўжалик эҳтиёжлари учун асосий воситалар ва истеъмол молларини (ювиш воситалари, идишлар, озиқ-овқат маҳсулотлари ва ҳоказо.) харид қилмоқда. Амалдаги қонунларга мувофиқ уларни нақд пулсиз ҳисоб-китоб шакли бўйича улгуржи туркумларда харид қилишга, дейлик, газлама сотиб олиб, унга қайта ишлов берган (бўяган ва ҳоказо.), яъни амалда бошқача сифатга эга янги маҳсулот ишлаб чиқарган ва сотган хусусий тадбиркор билан шартнома тузсак бўладими? Мазкур ҳолат фақат юридик шахсларга рухсат этиладиган улгуржи савдога кирмайди.

Агар бундай шартномалар Улгуржи ва чакана савдо фаолиятини рўйхатдан ўтказиш ва амалга ошириш тартиби тўғрисида низомнинг (Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 26 ноябрдаги 407-сон қарорига илова) 19-банди билан назарда тутилган суммалар доирасида тузилиши мумкин бўлса, у ҳолда бир ойлик товар айланмаси ҳажми қандай ҳужжат билан тасдиқланиши лозим?

Корхона юрист-маслаҳатчиси.

– Улгуржи ва чакана савдо фаолиятини рўйхатдан ўтказиш ва амалга ошириш тартиби тўғрисида низом (Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 26 ноябрдаги 407-сон қарорига илова) 19-бандининг учинчи хатбошисига биноан товарларни нақд пулсиз ҳисоб-китоб бўйича сотиш чакана савдо корхоналари томонидан ўтган ойдаги ойлик товар айланмаси умумий ҳажмининг 10 фоизи доирасида амалга оширилиши мумкин. Сўз чакана савдо фаолиятини амалга оширувчи юридик шахслар

ҳақида, бормоқда. Тегишинча, чакана савдо билан шуғулланувчи яқка тартибдаги тадбиркорлар билан олди-сотди шартномасини тузишда кўрсатилган Низомни қўллаш нотўғридир.

Агар яқка тартибдаги тадбиркордан олган маҳсулотингизга унинг ўзи ишлаб чиқарган деб ҳисоблайдиган даражада ишлов берилган бўлса, у ҳолда бу маҳсулотни нақд пулсиз ҳисоб-китоб бўйича ундан исталган миқдорда сотиб олиш мумкин. Ўзи ишлаб чиқарган маҳсулотларни сотиш улгуржи савдо ҳисобланмайди.

ХОРИЖЛИК МУТАХАССИСЛАРНИ ТАКЛИФ ЭТАМИЗ

Корхонамизда ишлаш учун 6 ойдан 1 йилгача бўлган муддатга келган хорижлик мутахассисларнинг визаларини тўлашга доир тушунтириш беришингизни сўраймиз. АҚШ долларидидаги тўловни кассага нақд пул тўлаш йўли билан амалга оширишимиз керакми ёки тўлов кунидидаги курс бўйича сўмларда ВРСБ (ОВИР)нинг ҳисоб-рақамига пул ўтказиш йўли билан тўлашимиз керакми? Ташкилот директори.

– Энг аввало мамлакатимизга ишлашга келаётган хорижлик мутахассислар учун меҳнат визалари Ташқи ишлар вазирлигининг Иш берувчиларни визалар билан қўллаб-қувватлаш бўйича консуллик бошқармаси томонидан берилишини эслатиб ўтиш лозим (Ўзбекистон Республикасига хорижий ишчи кучини жалб этиш ва ундан фойдаланиш тартиби тўғрисидаги низомни қўллаш тартиби ҳақидаги йўриқноманинг (Адлия вазирлиги томонидан 1996 йил 20 ноябрда 285-сон билан рўйхатдан ўтказилган) 19-банди). Иш берувчиларнинг аризаларига биноан ички ишлар органлари хорижий мутахассисларнинг миллий паспортларини рўйхатдан ўтказдилар ёки чўздирдилар (айтиб ўтилган йўриқноманинг 20-банди).

Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 19 августдаги 423-сон қарорига 3-иловага изоҳларнинг 4-банди биринчи хатбошисига мувофиқ консуллик йиғимлари (шу жумладан визага ҳақ тўлаш ҳам) АҚШ долларидида ёхуд АҚШ долларлари курсига нисбатан қайта ҳисоб-китоб қилган ҳолда бошқа эркин алмаштириладиган валютада олинади (Ўзбекистон Республикасининг халқаро келишувларида бошқача тартиб назарда тутилмаган бўлса). Мазкур банднинг иккинчи хатбошисига ЎзРнинг жисмоний ва юридик шахслари консуллик йиғимларини Ўзбекистон Республикасининг пул бирлигида долларнинг Марказий банк томонидан белгиланган жорий курси бўйича тўлашлари белгиланган.

Бундан виза учун тўловни Ўзбекистоннинг миллий валютаси – сўмда тўлов кунидидаги курс бўйича нақд пулсиз ҳисоб-китоб йўли билан амалга оширишингиз кераклиги келиб чиқади.

Артём АДЕЕВ, «Норма маслаҳатчи» газетасининг эксперт-юристи.

ОЛДИНДАН ҲАҚ ТўЛАГАН МАЪҚУЛ

Ишлаб чиқариш корхонаси улгуржи савдо билан шуғулланади. У йирик ташкилот билан олди-сотди шартномасини тузган, унга кўра сотувчи ҳисобланади. Харидор шартноманинг «Тўлов шартлари» бўлимига «Ҳақ тўлаш товарни етказиб бериш далили бўйича амалга оширилади» деган қўшимча банд киритилишини талаб қилди.

Харидорнинг талаблари қонунийми ва унинг шартларига розилик берилганида сотувчи учун қандай оқибатлар юзага келади? Газетхон.

– Президентнинг «Халқ ҳўжалигида ҳисоб-китоблар ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг масъулиятини ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида» Фармони (1995 йил 12 май, ПФ-1154-сон) 1-бандига биноан барча мулкчилик шаклларидаги ҳўжалик юритувчи субъектларнинг етказиб берилаётган маҳсулот (ишлар, хизматлар) қийматининг камида 15 фоизи миқдорида олдиндан ҳақ олмасдан истеъмолчи ва буюртмачиларга маҳсулот беришлари, ишлар бажаришлари ҳамда хизматлар кўрсатишлари тақиқланган, қонунда белгиланган ҳоллар бундан мустасно. Бундан сизнинг шартномангизда олдиндан ҳақ тўлаш шарти назарда тутилиши кераклиги келиб чиқади.

Бироқ шартномада олдиндан ҳақ тўлаш шартининг кўрсатилмаганлиги ўз ҳолича шартнома тарафлари учун ҳеч қандай салбий оқибатларни келтириб чиқармайди, чунки қонунда бунинг учун жавобгарлик назарда тутилмаган. Ҳақиқатда олдиндан ҳақ тўлаш амалга оширилмаганлиги жазога олиб келиши мумкин. Солиқ органлари мазкур далил аниқланган ҳолда иккала субъект раҳбарларини тўлов интизомини бузганлик учун МЖТК 175-моддасининг учинчи қисми бўйича маъмурий жавобгарликка тортишга ҳақлилар. Бироқ агар етказиб берилган товарларга ҳақ тўлаш у юқлаб жўнатилганидан кейин 90 кун мобайнида амалга оширилса, муддати ўтказиб юборилган қарз* кўринишида оқибатлар юзага келмайди ва қилмишининг кам аҳамиятли эканлиги боис маъмурий жавобгарликдан озод қилиш учун асос мавжуд (МЖТК 21-моддаси).

* Президентнинг ПФ-1154-сон Фармони 2-бандининг биринчи хатбошисига кўра муддати ўтказиб юборилган дебиторлик қарзи деб товар ҳақиқатда юқлаб жўнатилган кундан бошлаб 90 кун мобайнида етказиб берилган товарлар учун маблағларнинг келиб тушмаслигини ҳисоблаш керак.

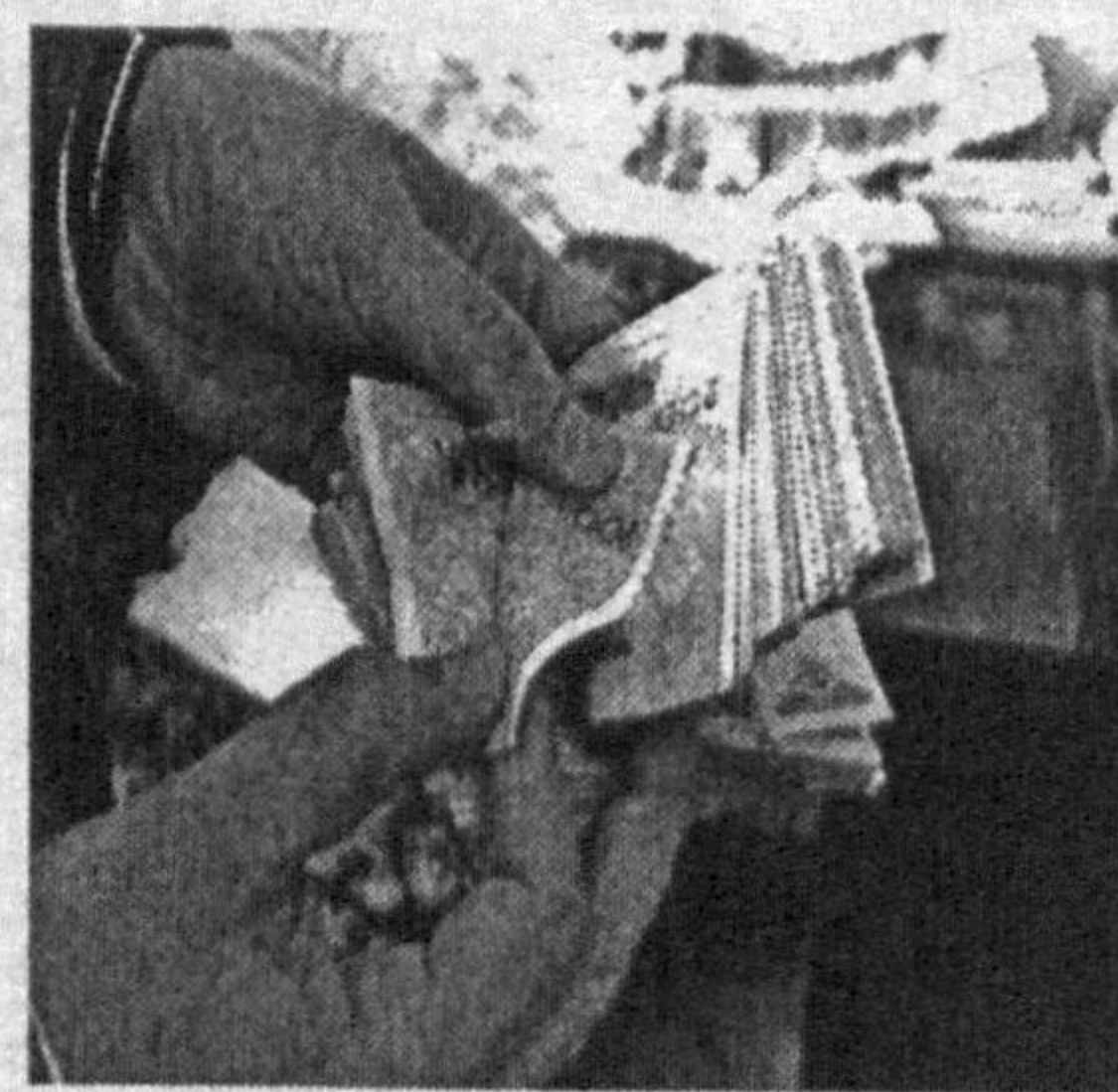
КАРТА СИЗГА ЁРДАМ БЕРАДИ

Дўконимиз савдодан тушган тушумни банкка инкассация қилади. Ўз ҳисобрақамимиздан олинган нақд пул маблағларини улгуржи бозордан нақд пулсиз ҳисоб-китоб бўйича харид қилиш мумкин бўлмаган товарларни сотиб олишга (уларни харид қилишда сотувчидан мувофиқлик ва сифат сертификатлари, касса ва товар чекларини оламиз) ишлатсак бўладими?

Ф.Бобокулов,
дўкон директори.

– Ўзбекистон Республикасида банклар томонидан пул муомаласига доир ишларни ташкил этиш тўғрисидаги йўриқнома (МВ бошқарувининг Адлия вазирлиги томонидан 2005 йил 26 октябрда 1518-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган) 33-бандининг биринчи хатбошиси билан мулкчилик шаклларида қатъи назар ҳўжалик юритувчи субъектларга нақд пулларни бериш уларнинг депозит ҳисобварақларидаги маблағлар чегарасида тўлов ҳужжатларида кўрсатилган мақсадлар учун амалга оширилиши назарда тутилган. Демак сиз депозит ҳисобварақингиздан нақд пул маблағларини олиш ҳуқуқига эгасиз.

Ўзбекистон Республикасида бозорларда савдо фаолиятини ташкил этиш қоидалари (Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 28 июлдаги 330-сон қарори билан тасдиқланган) 2-банди иккинчи хатбошисига мувофиқ бозорда савдо расталари, савдо ўринлари ва турғун савдо шохобчаларидан фойда-

ланган ҳолда, эркин рақобат шaroитларида истеъмол товарлари кенг ассортиментининг чакана ва майда улгуржи олди-сотдиси амалга оширилади. Улгуржи ва чакана савдо фаолиятини рўйхатдан ўтказиш ва амалга ошириш тартиби тўғрисида низомнинг (Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 26 ноябрдаги 407-сон қарори билан тасдиқланган) 2-бандига мувофиқ чакана савдо бўлиб савдо соҳасида яқуний истеъмол учун, ундан тижорат мақсадларида фойдаланиш ҳуқуқисиз аҳолига товарларни

доналаб ёки кўп бўлмаган миқдорларда нақд пулга сотишни назарда тутувчи фаолиятни амалга ошириш ҳисобланади.

Сизнинг дўконингиз чакана савдо корхонаси бўлиб ҳисобланиши боис товарни қайта сотиш учун бозордаги чакана савдо қилувчи шахсдан харид қилишга ҳаққингиз йўқ, зеро у тижорат мақсадлари учун (олиб сотиш) мўлжалланмаган. Бироқ нақд-пулсиз ҳисоб-китоб шаклидан фойдаланган ҳолда улгуржи товар харид қилиш мумкин. Бу ҳолда сиз харид қилган товардан тижорат мақсадларида ҳам, яъни дўконингизда нақд ҳисоб-китоб бўйича қайта сотиш учун фойдаланса бўлади.

Сиз корпоратив банк картасидан фойдаланиб мазкур вазиятдан чиқишингиз мумкин. Юридик шахсга банк томонидан бериладиган мазкур тўлов воситаси корпоратив банк картаси эгасига карта ҳисобварағида ҳисобда турган пул маблағларини тасарруф этган ҳолда товарларни, сотувчида терминал мавжуд бўлганда бозордан ҳам сотиб олиш учун нақд пулсиз шаклда тўловларни амалга ошириш ҳуқуқини беради (МВ бошқарувининг Адлия вазирлиги томонидан 2005 йил 18 апрелда 1470-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Юридик шахслар томонидан миллий валютадаги корпоратив банк карталаридан фойдаланиш тартиби тўғрисида низом 1-бандининг «а» кичик банди).

Ада ЦОЙ, «Норма маслаҳатчи» газетасининг эксперт-юристи.

БУХГАЛТЕРНИНГ АХЛОҚ-ОДОБ ҚОИДАЛАРИ

ЎКИ ПРОФЕССИОНАЛ ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ КАСБ МАЪНАВИЯТИНИ ҚАРОР ТОПТИРИШДАГИ РОЛИ

Кейинги йилларда жаҳонда молиявий ҳисоботларни сохталаштириш ва қалбакилаштириш билан боғлиқ қанчадан-қанча шов-шувли банкротлик ишлари ва жанжаллар содир бўлди. Бу эса касб ахлоқ-одоб масалаларига эътибор бериш зарур эканлигини рўй-рост кўрсатмоқда. Жумладан, Халқаро бухгалтерлар федерацияси ана шу воқеаларга жавобан касб фаолияти стандартларини қайта кўриб чиқди.

Халқаро бухгалтерлар федерацияси олдига қўйилган вазифа жамият манфаатларини кўзлаган ҳолда, мунтазам равишда юқори сифатли хизматлар кўрсатиш муддаосига асосланган уйғун стандартларга амал қилувчи бухгалтерия касбини ҳар тарафлама ривожлантириш ва такомиллаштиришдан иборат. Мазкур ташкилот Профессионал бухгалтерлар ахлоқ-одоб кодексини ишлаб чиққан бўлиб, 2006 йил 30 июндан кучга кирган ана шу ҳужжат талабларига Федерация таркибига қирадиган барча ташкилотлар амал қилишлари лозим.

Бухгалтерлик касби умумэтирофи ва ҳурмат-эҳтиромига сазо-

далар, холос. Аҳамияти жиҳатидан улардан кам бўлмаган инсофлик, ор-номуслик, ҳолислик, профессионал хулқ-атвор сингари принциплар эътиборсиз қолдирилмоқда.

Турган гапки, ана шу принципларга риоя этиш осон эмас. Профессионал жамоат ташкилотлари айна ана шу ахлоқ-одоб қоидаларини жорий эта бориб, ўз аъзолари шаъни ва кадр-қиммати ҳимоя этилишини, улар ишга жойлашувида муаммо бўлмаслигини таъминламоғи керак.

ташкilotга аъзолиги масаласидир. Шунинг ҳам таъкидлаш жоизки, САР ва СІРА халқаро сертификатини олишда бухгалтернинг олдига қўйилган мажбурий шартлардан бири унинг профессионал жамоат ташкилотларидан бирига аъзо бўлишидир. Бу ташкилот эса ўз навбатида Сертификатланган бухгалтерлар ва аудиторларнинг Евро-сиё Кенгашига аъзо бўлиши керак. Профессионал ташкилотлар ўз аъзосининг касб ва ахлоқ-одоб бобидаги хулқ-атвори учун, малакасини муттасил ошириб бориши учун жамият олдига масъулиятни зиммага олмоғи лозим.

Айтиб ўтиш жоизки, касб билан боғлиқ ахлоқ-одоб масалалари ақин йиллар ичида профессионал муҳитда энг юқори устуворликка кўтарилмоғи керак. Бу вазифани қай йўсинда амалга ошириш мумкин?

Сертификатлаштириш ва малакани ошириш дастурига профессионал ахлоқ-одоб масалаларини янада тўлароқ ҳажмда, унинг принципларини, шунингдек ахлоқ-одоб қоидаларига риоя этиш ва профессионал ташкилотнинг ўз аъзоларини ҳимоя қилишдаги ролини атрофлича тушунтирган ҳолда киритиш лозим кўринади. Профессионал ахлоқ-одоб роли ҳамда профессионал ташкилотнинг ахлоқ-одоб қоидаларига риоя этилишини таъминлашга бўлган муносабати ҳақида жамоатчилик ўртасида тушунтириш ишларини олиб бориш юзасидан оммавий ахборот кампанияси ўтказиш зарур. Профессионал ташкилотларнинг ҳақиқий аъзолари фаолиятини мониторинг қилиш тизимига касб ахлоқ-одоб билан боғлиқ масалаларни ҳам киритиш лозим. Касб ахлоқ-одоб қоидаларини бузиш ҳолларини кўриб чиқиш натижалари кенг ошкор этилмоғи керак. Айна бир вақтда ахлоқ-одоб борасидаги низолар оқибатида профессионал ташкилотларнинг аъзоларига тазйиқ ўтказилган тақдирда, уларни (аъзоларни) ҳимоя этиш механизмларини ҳам ишлаб чиқиш даркор.

Буларнинг ҳаммаси бухгалтер касби нуфузи, обрў-эътиборини маънавий жиҳатдангина эмас, интеллектуал жиҳатдан ҳам янада юқорироқ даражага кўтариш имконини беради. Зотан профессионал малака ва ахлоқ-одоб умумий камолотни ҳам тақозо этади.

Дилноза СУЛТОНОВА,
Ўзбекистондаги А/СІРА
лойиҳаси директори.

Солиқлар оламида

МОЖАРОНИ КОДЕКС ҲАЛ ЭТАДИ

Россияда «замонавий солиқ тизимининг асосларини шакллантириш амалда якунланди» демоқда Молия вазирлиги. Тўғри, айна пайтда бир қатор муаммолар ҳал қилинмай қолгани таъкидланмоқда. Масалан, ҳуқуқни қўллаш институти, суд тизими етарлича ривожланмаган, контрактларнинг бажарилиши таъминланмаган ва мулк ҳуқуқи яхши ҳимояланмаган.

Россия Солиқ кодекси ва у билан боғлиқ қонунлар бир неча бор ўзгартирилган. Чунончи, ўтган йили текширишлар чоғида (ҳужжатларни талаб қилганда, боқимондани ундирганда) солиқ органлари ва ташкилотлар ўртасида вужудга келадиган можароларни ҳал қилишга қаратилган тузатишлар киритилди. Яқин вақтларгача бу масалаларнинг кўплари фақат суд орқали ҳал қилинарди, бироқ қонунга киритилган ўзгартишлар туфайли бу можароларни Солиқ кодекси меъёрлари асосида ҳал қилиш мумкин бўлиб қолди.

Кейинги йилларда ҚҚС тўловчиларига маъмурий босимни камайтирадиган бир қатор янгилликлар ҳам жорий этилди. Масалан, бу солиқ бўйича ягона декларация жорий этилди.

Ўтган йили барча солиқ тўловчилар томонидан товарларни экспорт қилиш чоғида бўнак тўловларининг муайян шарт-шароитларида солиқни ҳисоблаш ва солиқ солишдан озод қилиш усули бўйича шу солиқни тўлашга доир мажбурият пайдо бўлган санани аниқлашга ўтиш амалга оширилди. Бундан ташқари, ташкилотларга жорий йилги фойда солиғи базасини олдинги йилдаги зарар миқдорига тўла камайтириш ҳуқуқи берилди.

Шунга қарамай, қонунда камчиликлар ҳам бор. Молия вазирлигининг эътироф этишича, ташкилотлар ва тадбиркорларни рўйхатга олиш тизимида ҳамда солиқ инспекцияларини автоматлаштиришда муаммолар мавжуд.

МУҚОБИЛ СОЛИҚ СОЛИШ

Молия вазирлиги яқин орада солиқ текширишларини ўтказишга ёндашувни такомиллаштиришни режалаштирмоқда. Фирмалар ва тадбиркорларни давлат томонидан рўйхатга олиш тизими ҳам ўзгартирилади. Режалаштирилаётган бошқа янгилликлар орасида Россия фуқаролари дивидендлар олганда ташкилотларнинг фойдасига ноль даражали ставкани қўллаш бор.

Россия солиқ тизимининг рақобатга қобилиятини ошириш ва қулай инвестиция муҳитини яратиш учун 2008 йил 1 январдан бошлаб маҳаллий ташкилотнинг дивиденд тўлайдиган Россиядаги ёки хорижий компаниядаги стратегик иштироки билан олинadиган дивидендларни фойда солиғидан озод қилиш назарда тутилмоқда. Молия вазирлиги айна вақтда 2008 йилда ҚҚС тўловчиларни рўйхатга олишни жорий этмоқчи. Фирма ва тадбиркорлар ўзлари айтмас бундай бўлмайди. Уларни рўйхатга олишнинг алоҳида тизими барпо этилади ва шу тизим доирасида барчага ҳисобварақ-фактурада кўрсатиладиган алоҳида идентификация рақамлари берилади. Рўйхат ошкора бўлади ва интернетга жойлаштирилади.

Бундан ташқари, Молия вазирлиги 2009 йилда россияликлар хорижда очган компанияларни «солиқ резидентлари» деб эътироф этишни режалаштирмоқда. Агар офшор зонада рўйхатга олинган ташкилотни солиқ резиденти деб тан олишса, у бюджетга РФда амал қилаётган ставка билан компания ишлаётган давлатдаги ставка ўртасидаги фарқни ташкилот қилувчи ставка бўйича қўшимча равишда фойда солиғи тўлайди. Солиқ кодексига тегишли ўзгартишларни киритиш режалаштирилмоқда.

ФИРМАЛАР ДОИРАСИ

Молия вазирлиги 2009 йилда компаниялар гуруҳи ташкилотлардан олинadиган фойда солиғи бўйича ўз мажбуриятларини ҳисоблаш чоғида консолидацияланган солиқ ҳисоботи институти жорий этишни тақлиф қилмоқда. Фақат аввалига холдинг қандай тусдалигини ёки «фойдали» солиққа тортиш мақсадида консолидациялаш мумкин бўлган солиқ тўловчилар гуруҳини аниқлашга тўғри келади. Шунингдек консолидациялашган солиқ тўловчини шакллантирувчи шахслар таркиби ўзгарган тақдирда олдинги йиллардаги солиқ мажбуриятларининг қайта ҳисобланиши имкониятини таъминлаш лозим бўлади. Яна консолидациялаш механизмни ҳамда бутун гуруҳга нисбатан фойда солиғини ҳисоблаш ва бюджетга тўлаш учун жавобгар шахсни аниқлаш лозим бўлади.

Аммо бош компания барча фирмалар номидан декларация топширилиши учун жавобгар бўлиши ҳал қилинган, гуруҳ ичидаги операцияларнинг оқибатлари эса солиқ мақсадларида ҳисобга олинмайди.

ТЕКШИРИШ УЧУН 12 САБАБНИ ТОП

Россия Федерал солиқ хизмати 12 мезонни аниқлади, солиқ органлари улар ёрдамида сайёр текширишни ўтказиш учун солиқ тўловчиларни аниқлайди.

Бу мезонлар солиқ тўловчиларга ўз хатарларини мустақил аниқлаш имконини беради. Хусусан, солиқ тўловчининг солиқ юки тармоқдаги ёки иқтисодий фаолият тури бўйича ўртача даражадан камлиги далили фирмада хатар кучайиб бораётганидан далолат беради. Солиқ ҳисоботида харажатлар даромадга нисбатан тезроқ кўпайиши ҳам солиқ инспекторининг эътиборини ўзига тортади. Ўртача ойлик иш ҳақининг минтақада иқтисодий фаолият тури бўйича ўртача даражадан кам тўланиши (бу тўғридаги ахборотни Росстат, ФСХ ҳудудий органларининг интернет-сайтларидан ёки бу хизматларнинг ҳудудий органларига юбориладиган сўров бўйича олиш мумкин) хатар омили ҳисобланади.

Икки ва ундан ортиқ календарь йил давомида зарар келтираётган молия-ҳўжалик фаолиятини юритаётган ташкилотда, шунингдек ҳисобланган солиқ миқдорида ҚҚС бўйича чегирмалар улуши 12 ойда 89 фоизга тенг ёки ундан ортиқ бўлса ҳам сайёр текшириш хатари пайдо бўлади.

Агар махсус солиқ режимини қўллаётган солиқ тўловчи бир календарь йил давомида кўрсаткичларнинг махсус режимни қўллаш ҳуқуқини берадиган энг юқори чегарасига икки марта ва ундан ортиқ яқинлашса, бу ҳол ҳам сайёр текшириш ўтказишга сабаб бўлиши мумкин. Яқка тартибдаги тадбиркорлар учун жисмоний шахслар даромадига солинадиган солиқ борасида харажатларнинг йиллик даромад миқдорида жуда тенглашиб қолиши текшириш хатарини тугдиради.

Хорижий матбуот саҳифаларидан.

ПРОФЕССИОНАЛ БУХГАЛТЕРЛАР АХЛОҚ-ОДОБИ КОДЕКСИДА ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН ПРИНЦИПЛАР

1. Инсофлик, ор-номуслик. Профессионал бухгалтер касби билан боғлиқ барча иш ва амалий муносабатларда ростгўй, самимий ва ҳалол бўлиши лозим.

2. Ҳолислик. Профессионал бухгалтер шовма-шоварликка ёки бир ёқламалikka, манфаатларнинг можароли тўқнашувига, бошқа шахслар касб ёки бизнес билан боғлиқ фикрини ўзгартириши учун уларга тазйиқ ўтказишга йўл қўймаслиги керак.

3. Касб малакаси ва укуви ҳамда синчковлик билан ишлаш. Профессионал бухгалтер миҳозга ёки иш берувчига малакали профессионал хизматлар кўрсатиш учун ўз касбига доир билим ва кўникмаларини амалиётдаги, қонун ҳужжатларидаги ва иш усулларидаги жорий тамойилларга асосланган ҳолда доимо етарли даражада ва маромда сақлаб турмоғи керак. Профессионал бухгалтер профессионал хизматлар кўрсатаётганда сидқидилдан, қўлланилаётган техникавий ва профессионал стандартларга қатъий мувофиқ равишда фаолият олиб бормоғи лозим.

4. Махфийлик. Профессионал бухгалтер профессионал ва амалий муносабатлар натижасида ўзига маълум бўлиб қолган ахборотларнинг махфийлигига риоя этиши лозим, тегишли зарур ваколатлар бўлмай туриб бундай ахборотларни учинчи тарафга ошкор этмаслиги керак, бундай ахборотни юридик ёки профессионал ҳуқуқ ёхуд мажбуриятлари тақозоси билан ошкор этадиган ҳоллар бундан мустасно. Профессионал ёки амалий муносабатлар натижасида олинган махфий ахборотлар профессионал бухгалтернинг ёки учинчи тарафнинг шахсий мақсадларида фойдаланилмаслиги керак.

5. Касб хулқ-атвори. Профессионал бухгалтер тегишли қонун ҳужжатлари ёки бошқарув қоидаларига риоя этиши, шунингдек ўз касбига доғ туширувчи ҳар қандай хатти-ҳаракатлардан тийилиши керак.

вор бўлиши учун нима қилиш лозим, деган саволга бу иш билан профессионал жамоат ташкилотлари шуғулланишлари керак деб баралла айтиш мумкин. Аммо бугунги кунда Ўзбекистонда ҳам, чет элларда ҳам профессионал ташкилотлар ахлоқ-одоб масалаларидан кўра таълим масалаларига кўпроқ эътибор бериб келмоқдалар.

Профессионал ташкилотлар ўз аъзолари билими ҳамда уларни сертификатлаштириш билан боғлиқ масалаларни ҳал этишдаги на Профессионал ахлоқ-одоб кодексининг касб бобидаги малака ва укув, синчковлик билан ишлаш, шунингдек махфийлик сингари принципларига эътибор бермоқ-

Бугунги кунда иш берувчилар ходимни ишга қабул қилаётганда у ёки бу сертификати бор-йўқлигини суриштиришади, профессионал ташкилотга мансублигига эса тариқча ҳам қизиқишмайди. Ҳолбуки, бундай ташкилотга аъзолик айна ана шу ташкилотда қабул қилинган ахлоқ-одоб қоидаларига риоя этиш мажбуриятини биринчи ўринга қўяди, ундан кейин эса малакасига, малакани бир маромда сақлаб туриши ва ошириб боришига қаралади. Бизнингча, буни сира унутмаслик керак.

Жаҳон амалиёти шунини кўрсатмоқдаки, бухгалтерлар ва аудиторларни сертификатлаштиришда умумэтироф этилган талаблардан бири уларнинг профессионал

Барча бош бухгалтерлар профессионал аттестат олишлари лозим бўлади. Якка тартибдаги тадбиркорлар бухгалтерия ҳисоботларини тузишга киришадилар. Бухгалтерия ҳисоби бўйича миллий стандартлар ишлаб чиқишдан давлат воз кечади. Россияда тайёрланаётган «Расмий бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ана шундай инқилобий ўзгаришлар қилади деб қўтилмоқда.

Хориж тажрибаси

БУХГАЛТЕРЛАРГА ИШ ҚОЛМАЙДИГАН КЎРИНАДИ

ИШ СТАЖИ ЭМАС, АТТЕСТАТИНГ БЎЛСА БАС

Агар юқорида айтилган лойиҳа қонун сифатида қабул қилингудек бўлса, йирик компаниянинг бош бухгалтерига ҳозиргига қараганда анча қийин бўлади. Шу кунгача кичик фирмаларнинг раҳбарлари кўпинча ҳисоботларни ўзлари тайёрлаб келган бўлсалар, қонун қабул қилинганда бундай қилишлари мушкул. Бухгалтерия сир-синаотини эгаллаш учун уларнинг билимлари минимал малака талабларига мувофиқ бўлмоғи керак.

Қонун лойиҳасига биноан айтилган ана шундай талаблар ҳар йили мажбурий аудитдан ўтиши лозим бўлган, йиллик тушуми 50 миллион рублдан ошадиган ёки активлар қиймати 20 миллион рублдан кўп бўлган очиқ акциядорлик жамиятлари ва ташкилотлари бош бухгалтерлар учун белгиланган бўлади.

Бундан ташқари ташкилотларга бухгалтерия ҳисобини юритиш борасида хизматлар кўрсатувчи фирмалар ва хусусий маслаҳатчилар учун малака минимумини жорий этиш мўлжалланмоқда. Муайян малака талабларига мувофиқ бўлиш ходимлар профессионал даражаси юзасидан раҳбарларга катта кафолат беради, айтилган чорда ходимларни танлашда қўшимча қийинчиликлар келтириб чиқаради ҳам. Бир тарафдан қараганда, минимал малака талабларининг белгиланиши бухгалтер сифатли ишлаши шартидир. Бошқа тарафдан эса шундай талаблар ташкилот раҳбарлари бухгалтерия ҳисобини мустақил равишда юритиши тартиб-таомилларини қийинлаштиради, чунки бунинг учун муайян малака керак бўлади. Ана шу талаблар иқтисодий фаолият эркинлигини камситиши турган гап.

Талабларни белгилаш ҳукумат зиммасидаги мажбуриятлар қаторига қиради, кредит ташкилотлари бухгалтерлари учун малака минимумини ишлаб чиқишни эса Марказий банк ўз зиммасига олади. Аудиторлар компанияларнинг бош бухгалтерларига нисбатан малака талабларининг жорий этилишини асосли деб ҳисоблайдилар. Уларнинг фикрича, бухгалтерия ҳисоби тўғри юритилиши, ундаги маълумотлар тўғри бўлиши, солиқ солинадиган база аниқ ҳисоблаб чиқарилиши, солиқлар вақтида тўланиши учун, бухгалтерия (молия) ва солиқ ҳисоботлари қонун ҳужжатларида белгиланган талабларга мувофиқ бўлиши учун бош бухгалтерларга нисбатан аниқ жавобгарлик, шу жумладан моддий жавобгарлик жорий қилинмоғи керак.

Айтмоқчи, бу борада бошқа нуқтаи назарлар ҳам бор. Муҳолифат вакиллари мажбурий аудит ўтказилиши лозим бўлган компанияларнинг бош бухгалтерларига нисбатан минимал малака талаблари белгиланишини асоссиз дея бу ишга эътироз билдирмоқдалар. Бу ҳол профессионал бухгалтер аттестатини олишни шарт қилиб қўймоқда. Бундай аттестат бўлмаган бош бухгалтерлар учун бирон бир тузуқроқ компанияларга бориш йўли тамоман қирқилади.

Бошқаларни эса аттестациялаш имкониятининг ўзи дарғазаб қилмоқда. Улар одамларнинг ҳаёти ва соғлиғи, умуман олганда миллат раънақи муайян маънода кадрлар бўлимининг бошлиқлари, умумий оқатланиш корхонаси ходимлари, тиббиёт ходимлари, ўқитувчилар фаолияти натижасига боғлиқ, шундай экан нима сабабдан улар ўртасида аттестация ўтказилмаслиги керак, нима учун бухгалтерия касбидошларни мажбурий аттестациялашга бунчалик қизиқишангидеган саволлар бермоқдалар. Бу саволларнинг жавоби жуда жўн.

Чунки Молия вазирлиги аффилиланган тузилмалар орқали, мажбурий аттестация ўтказиш йўли билан ўзига пўл ишлаб олмақчи. Аттестация ўтказувчи ташкилотни Вазирлик тайин этиши сунъий монополияга олиб келади, бу эса кўрсатилаётган хизмат сифатига салбий таъсир этади. Мажбурий аттестациядан ўтказишнинг норматив тарзда жорий этишга 2000 йилдаёқ уриниб кўрилган эди. Бу нарсга ўшанда бухгалтерия таълими соҳасида хизматлар сифати пайсасий кетишига олиб келди. Аттестация ташкилотчисини белгилаш вазифаси зиммасига юклатилган давлат органи бу ишга ўзининг аффилиланган ташкилотини тайин этиб қўя қолади. Шу зайл ошна-оғайнигарчилик, порахўрлик авж олишига йўл очилади.

Баъзи тахминларга қараганда, махсус марказлар ташкил этилади, улар имтиҳонлар ўтказиш ҳамда бош бухгалтерларга мувофиқлик аттестатлари бериш билан шуғулланади. Мабоодо иш бундай марказлар ташкил этишга қадар бориб етмаса, у ҳолда ишлаб турган профессионал бухгалтерлар бирлашмаларига бу ишни топшириб қўя қоладилар. Бугунги кунда ана шундай бирлашмаларнинг энг машхурлари орасида Бухгалтерлар халқаро ассоциацияси, Россия профессионал бухгалтерлар институти, Профессионал бухгалтерлар миллий гильдияси, Профессионал бухгалтерлар ва молиячилар халқаро ассоциацияси ва бошқалар бор. Уларнинг аксарияти қатор йиллардан бери профессионал бухгалтер аттестатларини бериб келмоқда. Шундай экан, берилган ҳужжатлар ўз-ўзидан малака талабларига мувофиқлик белгиси деб ҳисобланиши мумкинлигини ҳам истисно этиб бўлмайди.

Бордию профессионал муҳитда тажрибага асосланган ҳолда бу ташкилот яхши ўқитади, имтиҳонларни жуда жиддийлик билан ўтказишга деган тасаввур қарор топган бўлса, бухгалтерлар ва фирма раҳбарларининг ўзи ҳеч бир мажбуриятсиз ўз малакаларини ўша ерга бориб оширишга ҳаракат қиладилар. Ё бўлмаса ўша ташкилотда имтиҳон топшириб, аттестат олган бухгалтерни ишга таклиф қиладилар. Кўпгина ривожланган мамлакатларда профессионал ҳамжамиятлар худди шу тахлит иш олиб борадилар. Лекин бундай амалиёт рақобат муҳити бўлган шароитдагина иш беради. Қонун лойиҳаси эса мажбурий аттестациялаш тўғрисидаги таклифи билан ана шу муҳитни барҳам топтирмоқчи бўлаётир.

Молия вазирлиги бухгалтерлар-

ни аттестациядан ўтказишни ихтиёрийлик асосидан мажбурийлик асосига ўтказишга бир неча бор уриниб кўрди. Бундан олти йилча олдин бухгалтерия ҳисоботининг тавсия тариқасида тақдим этилган шаклларида қўтилмаганда профессионал бухгалтер аттестатининг рақамини кўрсатиш талаб этиладиган катакча пайдо бўлиб қолди. Ўша йили озмунча бухгалтер юрак ўйноғига мубтало бўлмади дейсиз. Ниҳоят 2001 йил апрелда ўша катакчани тўлдирмаса ҳам бўлаверади деб изоҳ беришларига тўғри келди. Кейинчалик «Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»ги қонунга аттестатга оид маълумотлар кўрсатилиши шарт деган ўзгариш киритилмади ва бу масала кўмга сингган сувдек йўқ бўлиб кетди.

ҚОИДАНИ ЎЗИНГ ТОП, БУХГАЛТЕР

Қонун лойиҳасидан таҳлил ва синтез ҳисоби тушунчаси чиқариб ташланган. Бундан ташқари бош бухгалтернинг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари тавсифланган боб ҳам тушиб қолган. Молия вазирлиги томонидан киритилган ғалатиноқ тузатишлар шу билан тугамайди. Ҳужжатда айтилишича, бухгалтерия ҳисоби бўйича миллий стандартларни ишлаб чиқиш ваколатлари ўзини ўзи бошқарувчи ташкилотларга берилади. Қонун лойиҳасида бухгалтерия ҳисобининг муайян объектига нисбатан ҳисоб юритиш сиёсатини шакллантира бориб, иқтисодий субъект ҳисоб юритишнинг миллий стандартлари йўл қўядиган ҳар қандай усулини танлай олади деб таъкидланмоқда. Агар стандартларда бухгалтерия ҳисобининг муайян объекти борасида усул белгиланмаган бўлса иқтисодий субъект уни мустақил равишда ишлаб чиқади.

Бухгалтерия ҳисоби стандартларини Молия вазирлиги халқаро, миллий ва тармоқ стандартларига ажратди. Давлат миллий бухгалтерия ҳисобини фақат бюджетдан таъминладиган корхоналар учун ишлаб чиқади. Бошқа ташкилотлар учун бундай стандартларни федерал ҳокимиятлар, агар «бухгалтерия ҳисобини нодавлат йўли билан тартибга солиш органлари»дан ҳеч бири зиммага олмаса бўлсагина, ишлаб чиқади.

Бухгалтерия ҳисобини нодавлат йўли билан тартибга солиш органи аудиторлар, бухгалтерлар, бухгалтерия ҳисоботидан фойдаланувчиларнинг ўзини ўзи бошқарувчи ташкилотларидир. Бухгалтерия ҳисобини ривожлантириш мақсадини кўзловчи бошқа ҳар қандай ўзини ўзи бошқарувчи ва нотижорат ташкилотлар ҳам шулар жумласига қиради. Бундай бирлашмалар ҳукумат ишлаб чиқадиган тартибда аккредитациядан ўтказилади. Кўпгина экспертлар бухгалтерия ҳисоби стандартларини фақатгина давлат органлари ишлаб чиқишлари лозим деб ҳисобламоқдалар. Ана шундагина бундай ҳужжатлар ягона услубият асосидаги ёндашувларни таъмин эта олади. Лекин ҳар қандай ҳолатда ҳам давлат органлари томонидан ишлаб чиқилган бухгалтерия ҳисоби стандар-

тларига профессионал бирлашмалар экспертлик баҳосини бериш тарзида ўз ризоликларини билдирадиган тартиб-таомиллар зарур.

Қонун ҳужжатидан «молия ҳисоботининг халқаро стандартлари» деган тушунча ҳам қарийб чиқарилган. Ҳолбуки бундай стандартлар хусусий хорижий шахснинг ижодиёти маҳсули бўлиб, ундан фойдаланиш учун тегишли ҳуқуқ бўлиши керак. Россияда ҳозирча бундай ҳужжатлардан норматив-ҳуқуқий ҳужжат сифатида фойдаланиш билан боғлиқ бирон-бир низо келиб чиқмади, келгусида ҳам келиб чиқиши дарғумон. Гап улардан фойдаланишда эмас, молия ҳисоботи халқаро стандарти талабларининг ҳисобот бераётган ташкилотга нисбатан тақдим этилишидадир. Бундай талабларни эса миллий стандартларда бемалол мужассам этиш мумкин. Бунинг устига молия ҳисоботи халқаро стандартлари талаблари Россиядаги норматив техникадан, семантик сўз ҳосилалари ва бухгалтерия атамашунослиги атамаларидан фойдаланган ҳолда баён этилса, бажариш ҳам анчагина осон кечади. Зотан мақсад у ёки бу ҳужжатни қўлланишда эмас, аксинча Россия фирмаларининг ҳисоботлари сифатли хариддоригр маҳсулот бўлиб қолишига эришишда, бу ҳисобот халқаро кўламдаги стандартларнинг барча талабларига мувофиқлигини комил ишонч билан тасдиқлай олишдадир. Бу Россия стандартлари, бу эса молия ҳисоботи халқаро стандартлари деб ажратиб ўтириш ўрнига миллий стандартлар принципи жорий этилган, ҳолос.

Ҳужжатдан молия ҳисоботи халқаро стандарти тушунчаси бутунлай четлатилган эмас. Негаки мазкур қонун лойиҳаси билан мувозий тарзда Молия вазирлиги «Жипслаштирилган молия ҳисоботи тўғрисида»ги қонун лойиҳасини қабул қилишни таклиф этмоқда. Бу қонун лойиҳаси молия ҳисоботи халқаро стандартини рус тилига таржима этиш асосида қабул қилишга қаратилгандир. Бинобарин миллий стандартлар халқаро стандартларга зид бўлмаслиги керак.

Қонун лойиҳасидаги асосий муаммо нодавлат йўли билан тартибга солиш органларининг кўпчилигидир. Ҳолбуки ривожланган мамлакатларнинг ҳаммасида бундай орган битта (Молия ҳисоботи стандартлари бўйича кенгаш). «Жипслаштирилган молия ҳисоботи тўғрисида»ги қонун лойиҳаси нодавлат йўли билан тартибга солиш органларининг роли минимал даражага келтирилсагина қабул қилинади. Мақсад эса молия ҳисоботи халқаро стандартларини оммавий тарзда қўллаш учун уни бирмунча соддалаштиришдан иборатдир. Тартибга солиш тизими ҳукумат қарорида муфассал кўрсатиб ўтилади. Нодавлат йўли билан тартибга солиш органларининг кўп бўлиши ягона тушунча мажмуи ва ички мантиққа асосланган миллий стандартлар комплектини ишлаб чиқишга ёрдам бермаслиги аниқ.

Хорижий матбуот саҳифаларидан.

Ноанъанавий

САВОЛ

КОМПРЕССИЯ САМАРАСИ

Ҳозир кўпинча бўш турган лавозимни эгаллашга даъвогар бўлган тажрибасиз, ёш янги хо-

дим тажрибали мутахассис каби маош олишни кутаётганини айтади. Бундан камига у рози бўлмайди. Бошқа номзод бўлмагани учун унга тажрибали мутахассис сифатида ҳақ тўлашга тўғри келади. Бундан кекса ходимлар хафа бўлишади. Бундай ҳолларда нима қилиш керак?

— Бу ҳодиса «иш ҳақи компрессияси» сифатида бутун дунёда маълум: дастлаб тайинланадиган иш ҳақининг ўсиши сабабли янги ходимлар анча тажрибали «кексалар»дан кўпроқ иш ҳақи олишади. Кўп йирик компанияларда аҳвол ана шундай. Раҳбарият қурумсоқлиги ёки эътиборсизлиги туфайли чора кўрмайди — хафа бўлган ходимлар (аввало юқори малакали ходимлар) ишдан бўшаб кетадилар.

Бундай вазиятнинг олдини олиш усуллари: камида икки йилда бир марта бозордаги иш ҳақини таҳлил қилиб, энг яхши мутахассислар иш ҳақини ҳеч бўлмаса тегишли тоифадаги ходимларнинг меҳнатига ҳақ тўлашнинг минтақада вужудга келган ўртача даражасига етказиш зарур. Бу иш саралаб ўтказилади, чунки ҳаммани тенглаштириш меҳнат иштиёқига ёмон таъсир қилади.

Чунончи, бозорда иш ҳақи, айтилик, 5 фоиз ошган бўлса, самарали ишлайдиган ходимларнинг иш ҳақига 7-8 фоиз, ўртача ходимларга 2-3 фоиз қўшимча қўиши мумкин.

Бундан ташқари, компрессияга яхши ходимларни бирма-бир рағбатлантириш тизимини қарши қўиш мумкин. Иш ҳақини оширмай, «кексалар» учун йиллик бонус ва улар лойиҳани амалга оширгани учун мукофотлаш усулидан фойдаланса ҳам бўлади. Акс ҳолда сиз ишдан бўшаган бир ходимнинг ўрнига учта янги, нафсонияти кучли, камрок самара берадиган ходимни қабул қилиш заруратида дуч келишингиз мумкин.

Бизнесда муаммага дуч келдингизми?

Марҳамат, саволларингизни normapress@mail.ru манзилига юборинг, биз ўз тажрибамизга ва етакчи маслаҳатчиларнинг иш тажрибасига таяниб ёрдам беришга ҳаракат қиламиз. Шунга қарамай, бизнинг маслаҳатларинизга тўғридан-тўғри кўрсатма деб қарамаслигингиз керак — сиз улардан хоҳишингизга қараб фойдаланишингиз (ёки фойдаланмаслигингиз) мумкин. «Норма маслаҳатчи» шу руқни остида эълон қилинган тавсияларга асосланиб, қилган ҳаракатларингиз учун жавоб бермайди.

ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИДАГИ ЎНГИЛИКЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ:

• **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРЛАРИ:**

- «Вояга етмаган болаларни фарзандликка ва болаларни оилага тарбияга олиш (патронат) тўғрисидаги низомга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»;
- «Давлат ва хўжалик бошқаруви, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда юридик ва жисмоний шахслар билан ўзаро ҳамкорлигини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида».

• **ИДОРАВИЙ-МЕЪЁРИЙ ҲУЖЖАТ:**

- ЎзР ВМ ҳузуридаги «ЎзАРХИВ» агентлиги бош директорининг «Ахборот ресурсларининг архив нусхаларини яратиш ва уларни давлат сақловига топшириш тартиби бўйича йўриқномани тасдиқлаш тўғрисида»-ги буйруғи.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ
ҚАРОРИ

ВОЯГА ЕТМАГАН БОЛАЛАРНИ ФАРЗАНДЛИККА ВА БОЛАЛАРНИ ОИЛАГА ТАРБИЯГА ОЛИШ (ПАТРОНАТ) ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМГА ЎЗГАРТИРИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 33-34-сон, 347-модда)

Ота-оналар қаровисиз қолган вояга етмаган болаларни фарзандликка ва болаларни оилага тарбияга олиш (патронат) тартиботини такомиллаштириш, уларнинг ижтимоий ҳимоя қилинганлигини кучайтириш, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ижтимоий ҳимоя йили» Давлат дастури тўғрисида» 2007 йил 23 январдаги ПҚ-573-сон қарорини бажариш юзасидан Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексини амалга ошириш учун зарур бўлган меъёрий ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида» 1999 йил 12 апрелдаги 171-сон қарори билан тасдиқланган Вояга етма-

ган болаларни фарзандликка ва болаларни оилага тарбияга олиш (патронат) тўғрисидаги низомга (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 1999 й., 4-сон, 18-модда) иловага мувофиқ ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.

2. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Р.С.Қосимов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири Ш.МИРЗИЁЕВ.**

Тошкент ш.,
2007 йил 21 август
179-сон.

Вазирлар Маҳкамасининг
2007 йил 21 августдаги 179-сон қарорига
ИЛОВА

ВОЯГА ЕТМАГАН БОЛАЛАРНИ ФАРЗАНДЛИККА ВА БОЛАЛАРНИ ОИЛАГА ТАРБИЯГА ОЛИШ (ПАТРОНАТ) ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМГА КИРИТИЛАЁТГАН ЎЗГАРТИРИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР

1. Биринчи бўлимда:

а) 8-банд куйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«8. Фарзандликка олишни хоҳловчи шахс яшаш жойидаги халқ таълими бўлимига куйидаги ҳужжатларни тақдим этади:

фамилияси, исми, отасининг исми, яшаш жойи, никоҳда қачондан бери турганлиги, эр-хотиннинг бирга ёки алоҳида яшаши, агар фарзандлари бўлса уларнинг сони ва ёши, фарзандликка олинган боланинг ёши ва жинси кўрсатилган ариза;

шахсини тасдиқловчи ҳужжат;

никоҳ тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси (агар никоҳда бўлса);

оила аъзолари кўрсатилган ҳолда яшаш жойидан маълумотнома;

иш жойидан иш ҳақи кўрсатилган маълумотнома;

иш жойидан ёки яшаш жойидан тавсифнома;

фарзандликка олувчи бўлишни хоҳловчи шахснинг со-

глиги тўғрисида тиббий-маслаҳат комиссиясининг хулосаси, психиатрия ва наркология муассасалари, тери-таносил касалликлари диспансерининг маълумотномалари.

Фарзандликка олувчилар бўлиш имконияти тўғрисида хулоса тайёрлаш учун халқ таълими бўлими болани фарзандликка олишни хоҳлаган шахсларнинг турмуш шароитларини ўрганиш натижалари бўйича далолатнома тузади.

Ариза ва унга илова қилинган ҳужжатлар, шунингдек болани фарзандликка олишни хоҳлаган шахсларнинг турмуш шароитларини ўрганиб чиқиш далолатномаси асосида халқ таълими бўлими ариза берилган кундан бошлаб 30 иш куни мобайнида уларнинг фарзандликка олувчилар бўлиши имконияти тўғрисидаги хулосани тайёрлайди. Ушбу хулоса ариза берувчиларга берилади ва фарзандликка олишга номзодлар сифатида ҳисобга қўйиш учун асос ҳисобланади.

Васийлик ва ҳомийлик органи салбий хулоса ва унга асосланган фарзандликка олишга номзодлар сифатида

Хизматлар лицензияланган
КАПИТАЛБАНК 132 - 07 - 03

Бир мақсадга интилиб
Муваффақиятга эришамиз

ҳисобга қўйишнинг рад этилишини хулоса имзоланган санадан бошлаб 5 кун муддатда ариза берувчининг эътиборига етказилади. Айни бир вақтда ариза берувчига барча ҳужжатлар қайтарилади ва қарор юзасидан шикоят қилиш тартиби тушунтирилади»;

б) III бобнинг номи қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«Фарзандликка олиш учун болаларни танлаш»;

в) 12-банд қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«12. Халқ таълими бўлими фуқаролар фарзандликка олувчи номзодлар сифатида ҳисобга қўйилгандан кейин уларга фарзандликка олиш мумкин бўлган бола (болалар) тўғрисидаги ахборотни тақдим этади ва бола (болалар) яшайдиган (турган) жойда болани (болаларни) кўриш учун йўлланма беради.

Агар фарзандликка олишга номзодлар ўз яшаш жойида фарзандликка олиш учун болани танлай олмаса, улар фарзандликка олинган бола тўғрисида маълумот олиш учун ўз хоҳишларига кўра бошқа халқ таълими бўлимига ёки Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигига мурожаат қилишлари мумкин»;

г) қуйидаги мазмундаги 12-1 ва 12-2-бандлар қўшилсин:

«12-1. Фарзандликка олишга номзодлар қуйидаги ҳуқуқларга эга:

бола тўғрисидаги батафсил маълумотни ва унинг қариндошлари борлиги ҳақидаги маълумотларни олиш;

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланган тартибда бола турган муассасанинг вакили иштирокида болани фарзандликка олишни мустақил тиббий текширувдан ўтказиш учун тиббиёт муассасасига мурожаат қилиш.

12-2. Фарзандликка олишга номзодлар шахсан:

бола билан танишишга ва у билан алоқа ўрнатишга;

фарзандликка олинган боланинг ҳужжатлари билан танишишга;

боланинг соғлиғи тўғрисидаги тиббий хулоса билан танишганликни ёзма шаклда тасдиқлашга мажбур»;

д) 15-бандга қуйидаги мазмундаги биринчи хатбоши қўшилсин:

«Фарзандликка олиш учун бола танлангандан кейин фарзандликка олувчига номзод боланинг яшаш жойи (бола турган жой)даги халқ таълими бўлимига фарзандликка олинаётган боланинг фамилияси, исми ва отасининг исми, ёши ва жинсини кўрсатган ҳолда ариза билан мурожаат қилади. Ариза билан биргаликда номзоднинг фарзандликка олувчи бўлиши мумкинлиги тўғрисида тегишли халқ таълими бўлими томонидан берилган хулоса тақдим этилади»;

е) 28-бандда:

иккинчи банднинг иккинчи жумласига «асосий шарт» сўзларидан кейин «фарзандликка олиш масаласини кўриб чиқишда фарзандликка олувчиларнинг шахсан иштирок этиши» сўзлари қўшилсин;

қуйидаги мазмундаги учинчи хатбоши қўшилсин:

«Фарзандликка олувчилар фарзандликка олинган болалар балоғатга етгунларига қадар ҳар йили хорижий давлатларнинг тегишли дипломатик ваколатхоналари орқали Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигига боланинг психик ва жисмоний ҳолати, унинг яшаш ва тарбияланиш шароитлари тўғрисида ахборот тақдим этадилар. Ушбу маълумотлар хорижий давлатнинг махсус ваколатли органи ёки болаларни фарзандликка олиш бўйича ташкилот томонидан тасдиқланиши керак»;

ж) қуйидаги мазмундаги X боб қўшилсин:

«X. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида фарзандликка олувчилар оилаларида болаларнинг турмуш шароитларини ва уларнинг тарбияланишини назорат қилиш

30. Фарзандликка олинган болаларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида фарзандликка олинган боланинг яшаш жойидаги халқ таълими бўлими унинг турмуш шароитлари ва тарбияланишини назорат қилади.

Ҳудудида бола фарзандликка олинган халқ таълими бўлими фарзандликка олиш тўғрисида туман, шаҳар ҳокимининг қарори чиққандан кейин 7 кун муддатда фарзандликка олувчи(лар)нинг яшаш жойидаги халқ таълими бўли-

мига фарзандликка олинган боланинг турмуш шароитлари ва тарбияланиши устидан назоратни амалга ошириш учун тегишли ахборотни юбориш шарт. Кўрсатиб ўтилган маълумотларни беришда фарзандликка олиш сир сақланиши керак. Уни ошкор қилишда айбдор бўлган шахслар қонун ҳужжатларига мувофиқ жавоб берадилар.

31. Фарзандликка олинган боланинг турмуш шароитлари ва тарбияланишини назорат тартибида текшириш халқ таълими бўлими вакиллари томонидан, фарзандликка олиш белгилангандан дастлабки 3 йил мобайнида ҳар йили ўтказилади. 3 йил ўтгандан кейин назорат тартибида текшириш ўтказиш зарурлиги халқ таълими бўлими томонидан фарзандликка олувчи(лар) оиласида шаклланаётган аниқ вазиятга мувофиқ яқка тартибда белгиланади. Фарзандликка олинган боланинг турмуш шароитлари ва тарбияланишини назорат тартибида текшириш фарзандликка олиш сир сақланган ҳолда ўтказилади.

32. Назорат тартибида текшириш натижалари бўйича оилани бориб кўрган халқ таълими бўлими вакили фарзандликка олинган боланинг турмуш шароитлари ва тарбияланиши тўғрисида ҳисобот тузади. Ҳисоботда боланинг соғлиғи, ўқиши, унинг руҳий ва ҳуқ-атвор жиҳатдан камол топиши, ўзига ўзи хизмат қилиш кўникмалари, ташқи кўри-ниши ва оиладаги ўзаро муносабатлар тўғрисидаги маълумотлар акс эттирилиши керак».

2. Иккинчи бўлимда:

а) 1-бандга қуйидаги мазмундаги иккинчи хатбоши қўшилсин:

«Фарзандликка олган оила ота-оналар қаровисиз қолган болаларни тарбиялаш шаклларида бири ҳисобланади. Ота-оналар қаровисиз қолган болани (болаларни) тарбия қилиш учун олишни истайдиган фуқаролар (эр-хотин ёки алоҳида фуқаролар) тутинган ота-оналар деб аталади, ушбу оила эса фарзандликка олган оила ҳисобланади»;

б) 2-бандга қуйидаги мазмундаги иккинчи хатбоши қўшилсин:

«Фарзандликка олган оиладаги болаларнинг умумий сони, ўз болалари ва фарзандликка олинган болалар билан биргаликда, қоидага кўра, 8 нафардан ошмаслиги керак»;

в) II бобнинг номи қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«Фарзандликка олган оилани ташкил этиш тартиби»;

г) 4-банд қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«4. Вояга етган ҳар икки жинсдаги шахслар тутинган ота-она бўлишлари мумкин, қуйидагилар бундан мустасно:

суд томонидан муомалага лаёқатсиз ёки муомала лаёқати чекланган деб эътироф этилган шахслар;

суд томонидан ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилинган ёки ота-оналик ҳуқуқи чекланган деб эътироф этилган шахслар;

қонун билан ўз зиммасига юкланган мажбуриятларни лозим даражада бажармагани учун васийлик ёки ҳомийлик вазифаларини бажаришдан четлаштирилган шахслар;

ўз зиммаларига юкланган мажбуриятларни бажаришдан бўйин товлаганлиги ёки уларни лозим даражада бажармаганлиги, ота-оналик ҳуқуқини суиистеъмол қилганлиги, фарзандликка олинувчиларга нисбатан шафқатсизлик билан муомалада бўлганликлари, шунингдек муттасил ичкиликбозликка ёки гиёҳвандликка мубтало бўлганликлари учун фарзандликка олиш суд томонидан бекор қилинган бўлса, илгари фарзандликка бола олган шахслар;

қасддан қилинган жиноятлари учун илгари ҳукм қилинган шахслар;

соғлиғининг ёмонлиги туфайли бола тарбиялаш мажбуриятини бажара олмайдиган шахслар. Қайси касалликка чалинган тақдирда болани тарбияга олиш тақиқланган касалликлар рўйхати Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан белгиланади»;

д) 5-банд қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«5. Болани (болаларни) фарзандликка олишни хоҳловчи шахслар ўз яшаш жойидаги васийлик ва ҳомийлик органига тутинган ота-оналар сифатида ҳисобга қўйиш тўғрисидаги илтимос билдирилган аризани берадилар.

Аризага қуйидагилар илова қилиниши керак:

никоҳ тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси (агар никоҳда бўлса);

оила аъзолари кўрсатилган ҳолда яшаш жойидан маълум-

мотнома;

иш жойидан иш ҳақи кўрсатилган маълумотнома;

иш жойидан ёки яшаш жойидан тавсифнома;

фарзандликка олишни хоҳловчи шахснинг соғлиғи тўғрисида тиббий-маслаҳат комиссиясининг хулосаси, психиатрия ва наркологиya муассасалари, тери-таносил касалликлари диспансерининг маълумотномалари;

санитария қоидалари ва нормаларига мувофиқ бўлган мулк ҳуқуқидаги, ижара (ижарага олиш) шартларидаги ёки бошқа асослардаги уй-жой мавжудлигини тасдиқлайдиган ҳужжат.

Ариза беришда шахсни тасдиқлайдиган ҳужжат кўрсатилади.

Васийлик ва ҳомийлик органи ариза берилган кундан бошлаб 30 иш куни мобайнида оиланинг турмуш шароитларини, болаларни тарбияга олишни истаганларнинг моддий таъминланганлик ҳолатини текширади, текшириш далолатномасини тузади ва текшириш далолатномаси асосида уларни ҳисобга қўяди. Ҳисобга қўйиш ёки ҳисобга қўйишни рад этиш тўғрисидаги қарор ариза берувчилар эътиборига қарай қабул қилинган кунидан бошлаб 5 кун муддатда етказилади. Ҳисобга қўйиш рад этилган тақдирда ариза берувчи, барча ҳужжатлар қайтарилади ва қарор юзасидан шикоят қилиш тартиби тушунтирилади.

Юқориди кўрсатиб ўтилган ҳисобда турган шахс васийлик ва ҳомийлик органлари билан келишган ҳолда васийлик ва ҳомийлик органларида ҳисобда турган ва ота-оналар қаровисиз қолган, шу жумладан тарбиялаш ва даволаш муассасаларидаги, шунингдек аҳолини ижтимоий муҳофаза

қилиш муассасаларидаги вояга етмаган болаларнинг дастлабки танлаб олинишини амалга оширади»;

е) 7-бандга қуйидаги мазмундаги иккинчи хатбоши қўшилсин:

«Ўзаро қариндош бўлган болалар, қоидага кўра, битта оилага берилади, тиббий кўрсаткичлар бўйича ёки бошқа сабабларга кўра улар бирга тарбияланиши мумкин бўлмаган ҳоллар бундан мустасно»;

ж) 8-банд қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«8. Болаларни фарзандликка оладиган оилага тарбиялаш учун бериш битим асосида амалга оширилади. Болаларни тарбиялаш учун оилага қабул қилиш тўғрисидаги битим васийлик ва ҳомийлик органлари билан тутинган ота-оналар ўртасида тузилади.

Болаларни тарбиялаш учун оилага қабул қилиш тўғрисидаги намунавий битим Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ҳамда Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Халқ таълими вазирлиги томонидан тасдиқланади»;

з) 11-банд қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«11. Васийлик ва ҳомийлик органлари оилага тарбиялаш учун берилган болаларни ҳар йили бир марта кийим-бош ва пойабзал билан таъминлайдилар»;

и) 15-бандга қуйидаги мазмундаги бешинчи хатбоши қўшилсин:

«Фарзандликка оладиган оилага тарбиялаш (патронат) учун берилган болаларга қонун ҳужжатларида ота-оналар қаровисиз қолган болалар учун назарда тутилган барча имтиёзлар татбиқ этилади».

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ДАВЛАТ ВА ХЎЖАЛИК БОШҚАРУВИ, МАҲАЛЛИЙ ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИ ОРГАНЛАРИНИНГ АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНГАН ҲОЛДА ЮРИДИК ВА ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАР БИЛАН ЎЗАРО ҲАМКОРЛИГИНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 33-34-сон, 348-модда)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ахборот-коммуникация технологияларини янада ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2005 йил 8 июлдаги ПҚ-117-сон қарорини бажариш юзасидан, давлат ва хўжалик бошқаруви, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари фаолияти самарадорлигини ошириш, уларнинг ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш воситасида жисмоний ва юридик шахслар билан тезкор ўзаро ҳамкорлигини таъминлаш, шунингдек давлат ва хўжалик бошқаруви, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан кўрсатиладиган хизматлардан кенг фойдаланилишини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Қуйидагилар:

Ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда интерактив давлат хизматлари тўғрисидаги низом 1-иловага мувофиқ;

Базавий интерактив давлат хизматлари реестри 2-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Интерактив давлат хизматлари реестрини юритиш Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлигига юклансин.

3. Вазирликлар, идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари:

уч ой муддатда ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда интерактив давлат хизматлари кўрсатилишини таъминлаш тадбирлари режаларини ишлаб чиқсинлар ва тасдиқласинлар;

интерактив давлат хизматлари кўрсатиш ва кўрсатилаётган ана шундай хизматларни кенгайтириш, юридик ва жисмоний шахсларнинг интерактив давлат хизматларидан сифатли фойдаланишини таъминлаш, ахборот-коммуникация технологияларини кенг қўллаш йўли билан давлат ва хўжалик бошқаруви, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари фа-

олиятининг самарадорлигини ошириш чора-тадбирларини кўрсинлар;

ҳар йили 1 декабрча Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлигига кўрсатилаётган интерактив давлат хизматлари бўйича ахборот, шунингдек мўлжалланаётган интерактив давлат хизматлари бўйича таклифларни уларни кейинчалик Интерактив давлат хизматлари реестрига киритиш учун тақдим этсинлар.

4. Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги заруриятга кўра ҳар йили 1 февралча вазирликлар ва идоралар билан биргаликда Вазирлар Маҳкамасига Базавий интерактив давлат хизматлари реестрига ўзгартиришлар киритишга доир умумлаштирилган таклифлар киритсин.

5. Компьютерлаштириш ва ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантиришни мувофиқлаштирувчи кенгаш (А.Н.Арипов) ўз мажлисларида давлат ва хўжалик бошқаруви, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда интерактив давлат хизматлари кўрсатиш, шу жумладан давлат ва хўжалик бошқаруви, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг электрон ҳужжатлар айланиши тизимларини жорий этиш ва ахборот тизимларини интеграциялаш ишларининг аҳолини мунтазам равишда кўриб чиқсин.

6. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А.Н.Арипов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири
Ш.МИРЗИЁЕВ.**

Тошкент ш.,
2007 йил 23 август
181-сон.

**АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНГАН
ҲОЛДА ИНТЕРАКТИВ ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИ КЎРСАТИШ ТЎҒРИСИДА
НИЗОМ**

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. Мазкур Низом Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ахборот-коммуникация технологияларини янада ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2005 йил 8 июлдаги ПҚ-117-сон қарорига ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ахборотлаштириш соҳасида норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштириш тўғрисида» 2005 йил 22 ноябрдаги 256-сон қарорига мувофиқ давлат ва ҳўжалик бошқаруви, маҳаллий давлат ҳокимияти (кейинги ўринларда «идоралар» деб юритилади) томонидан юридик ва жисмоний шахсларга ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда хизматлар кўрсатиш тартиби ва шартларини белгилайди.

2. Идоралар томонидан идораларнинг ахборот тизимлари воситасида телекоммуникациялар тармоғи орқали жисмоний ва юридик шахсларга кўрсатиладиган хизматлар ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда интерактив давлат хизмати кўрсатиш ҳисобланади.

3. Идоралар томонидан интерактив давлат хизматлари кўрсатиш учун тегишли ахборот ресурслари ташкил этилиши зарур.

4. Идораларнинг интерактив давлат хизматлари кўрсатиш учун ташкил этиладиган ахборот тизимлари ягона стандартлар ва талаблар асосида ўзаро ҳамкорлик қилиши керак.

5. Автоматлаштирилган ахборот бўйича ўзаро ҳамкорликни таъминлаш мақсадида идоралар томонидан ахборот айирбошлаш бўйича ягона давлат стандартлари ва талаблари асосида ахборот тизимлари ташкил этилади.

II. МАҚСАДИ ВА ВАЗИФАЛАРИ

6. Интерактив давлат хизматлари кўрсатиш:

ахборот айирбошлаш ва тарқатиш тезкорлиги даражасининг ўсиши ҳисобига давлат функцияларини бажариш самарадорлиги ва тезкорлигини оширишга;

сўровларни пухта ишлаш ҳамда юридик ва жисмоний шахсларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш бўйича давлат функциялари ижро этилиши устидан назоратни кучайтиришга;

идораларнинг юридик ва жисмоний шахслар билан ўзаро ҳамкорлиги даражасини оширишга;

идораларнинг юридик ва жисмоний шахслар ҳамда бошқа давлат органлари билан ўзаро ҳамкорлигига сарфланадиган чиқимларни қисқартиришга;

аҳолининг давлат бошқарувида янада фаол иштирок этиши учун шарт-шароитлар яратиш мақсадида идоралар фаолиятининг очиқ-ошкоралиги даражасини оширишга;

ахборот айирбошлашнинг янги механизмларига ўтишга йўналтирилган.

**III. ИНТЕРАКТИВ ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИ
КЎРСАТИШ ШАРТ-ШАРОИТЛАРИ**

7. Интерактив давлат хизматлари умумий фойдаланиладиган, фойдаланиш қулай ҳамда барча қатламлар ва гуруҳлар фойдаланувчиларининг устуворликлари ва эҳтиёжларига мувофиқ бўлиши керак. Интерактив давлат хизматларидан фойдаланиш энг юқори даражада тез ва қулай усулда таъминланиши керак.

8. Интерактив давлат хизматларидан кафолатли ва хавфсиз фойдаланиш идоралар томонидан таъминланиши керак.

9. Интерактив давлат хизматлари кўрсатиш жараёнида тақдим этиладиган ахборот долзарб, ишончли ҳамда рухсатсиз фойдаланиш, йўқ қилиш, бузиш, блокировка қилишдан ҳимояланган ва қонун ҳужжатларида белгиланган талабларга мувофиқ бўлиши керак.

10. Идораларнинг интерактив давлат хизматлари кўрсатиш жараёнида фойдаланиладиган ахборот тизимлари қонун ҳужжатларида белгиланган талабларга мувофиқ бўлиши керак.

**IV. ИНТЕРАКТИВ ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИ
КЎРСАТИШ ТАРТИБИ ВА УЛАРДАН
ФОЙДАЛАНИШНИ ТАЪМИНЛАШ**

11. Интерактив давлат хизматлари:

умумий фойдаланиладиган ахборотни эълон қилиш (тарқатиш) — тегишли ахборот тизимлари, шу жумладан Интернет орқали давлат ахборот ресурсларидан фойдаланиш бўйича хизматларни реализация қилиш;

бир томонлама ўзаро ҳамкорлик — электрон шаклдаги ҳужжатларнинг ҳар хил формулярларидан фойдаланиш имкониятини бериш;

икки томонлама ахборот айирбошлаш — сўров бўйича қабул қилиш, таҳлил (кўриб чиқиш) ва жавоб юборишни ўз ичига оладиган идора хизматлари (бюрогманомалар ва мурожаатларни тақдим этиш, уларни қайта ишлаш натижаларини тақдим этиш ва/ёки бериш);

электрон шаклдаги маълумотлар тўлиқ айирбошланишини амалга ошириш, шу жумладан хизматлар кўрсатиш ва уларга ҳақ тўлаш шаклида кўрсатилиши мумкин.

12. Интерактив давлат хизматлари фойдаланувчи томонидан идора билан ўзаро ҳамкорлик қилиш доирасида ёки бир нечта идораларнинг ўзаро ҳамкорлиги асосида амалга оширилади ва кўрсатилади.

13. Интернетнинг умумий фойдаланиладиган тармоғи воситасида кўрсатиладиган интерактив давлат хизматлари фақат идораларнинг расмий сайтлари орқали, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Давлат ҳокимияти портали орқали кўрсатилади.

14. Қонун ҳужжатларида белгиланган базавий интерактив давлат хизматлари мажбурий ҳисобланади ва идоралар томонидан бепул кўрсатилади, кўрсатилганлиги (расмийлаштирилганлиги) учун қонун ҳужжатларига мувофиқ йиғимлар, божлар ва бошқалар шаклида тўлов назарда тутилган хизматлар бундан мустасно.

15. Қўшимча интерактив давлат хизматлари идоралар томонидан мустақил белгиланади ва пулли асосда кўрсатилиши мумкин.

16. Қўшимча интерактив давлат хизматлари кўрсатишидан олинган маблағлар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Бюджет ташкилотларини маблағ билан таъминлаш тартибини такомиллаштириш тўғрисида» 1999 йил 3 сентябрдаги 414-сон қарорига мувофиқ давлат бошқаруви ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан сарфланади.

17. Интерактив давлат хизматлари кўрсатиш тартиби, шартлари ва муддатлари ҳар бир идора томонидан ишлаб чиқиладиган ва тасдиқланадиган регламент билан белгиланади.

Регламентда қуйидаги асосий қоидалар мавжуд бўлиши керак:

кўрсатилаётган хизматларнинг таркиби ҳамда мазмуни аниқ ва ёрқин ифодаланган бўлиши;

хизматлар кўрсатиш тури/шакли ва усули, кутилаётган аниқ натижа;

хизматлар кўрсатиш муддати;

зарурият бўлганда, хизматлар кўрсатиш қиймати;

идора ёки мансабдор шахснинг хатти-ҳаракати (ҳаракатсизлиги) юзасидан шикоят қилиш тартиби ва муддатлари.

Идоралар томонидан қонун ҳужжатларига зид бўлмаган бошқа қоидалар белгиланиши мумкин.

**V. ИНТЕРАКТИВ ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИ
РЕЕСТРИНИ ЮРИТИШ**

18. Интерактив давлат хизматлари реестрини юритиш: интерактив давлат хизматларидан фойдаланишда фойдаланувчиларга қулайлик яратиш;

интерактив давлат хизматларини оқилона ривожлантириш;

электрон ҳужжатлар айланиши тизимларининг ўзаро ало-

қасини таъминлаш;

янги интерактив давлат хизматларини жорий этиш ва ривожлантириш мақсадида амалга оширилади.

19. Интерактив давлат хизматлари реестрини юритиш Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги томонидан амалга оширилади.

20. Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги интерактив давлат хизматлари реестрининг шакллантирилиши, фойдаланилиши, ўз вақтида қўллаб-қувватланиши ва янгиланишини таъминлайди.

VI. АХБОРОТ РЕСУРСЛАРИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА ИНТЕРАКТИВ ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИ КЎРСАТИШ БИЛАН БОҒЛИҚ ТАДБИРЛАРНИ МОЛИЯЛАШТИРИШ

21. Ахборот ресурслари ташкил этиш ва интерактив давлат хизматлари кўрсатиш билан боғлиқ харажатлар давлат хизматлари кўрсатадиган давлат бошқаруви ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари учун Давлат бюджетида назарда тутилган маблағлар ҳамда қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобига қопланади.

Вазирлар Маҳкамасининг
2007 йил 23 августдаги 181-сон қарорига
2-ИЛОВА

БАЗАВИЙ ИНТЕРАКТИВ ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИ РЕЕСТРИ

Т/р	Хизматлар номи	Бажариш учун масъуллар
1.	Давлат ва хўжалик бошқаруви, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг тузилмаси, таркиби, функциялари ва асосий фаолияти, уларда фуқароларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш тартиби тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	Вазирлар Маҳкамаси, давлат ва хўжалик бошқаруви, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари
2.	Фуқароларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш.	
3.	Туғилганликни, ўлимни, никоҳни рўйхатдан ўтказиш, никоҳни бекор қилиш, оталикни белгилаш, фарзандликка олиш, фамилияни, исмни ва ота исмини ўзгартириш тартиби тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	Адлия вазирлиги
4.	Ўзбекистон Республикаси ФХД ҳудудий органлари рўйхатини тақдим этиш.	
5.	Мактабгача таълим, умумий таълим, ўрта махсус, касб-хунар ва олий таълим тизимлари тўғрисида ахборотлар, Ўзбекистон Республикасининг олий ўқув юртлари, академик лицейлари, касб-хунар коллежлари ва мактаблари рўйхатини тақдим этиш.	Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги
6.	Ўзбекистон Республикаси ўқув юртларига ўқишга кириш тартиби тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	
7.	Иш билан бандлик масалалари бўйича ахборотлар тақдим этиш.	Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги
8.	Ижтимоий таъминот органларида пенсия ва нафақаларни расмийлаштириш масалалари бўйича ахборотлар тақдим этиш.	
9.	Жамоат тартибини сақлаш ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш масалалари бўйича ахборотлар тақдим этиш.	
10.	Транспорт воситаларини рўйхатдан ўтказиш ва техник кўрикдан ўтказиш тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	Ички ишлар вазирлиги
11.	Юридик ва жисмоний шахсларнинг транспорт воситаларини рўйхатдан ўтказиш юзасидан аризаларини кўриб чиқиш.	
12.	Ўзбекистон Республикасида коммунал хизматлар кўрсатишда иқтисодий ислохотларнинг амалга оширилиши тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	«Ўзкоммунхизмат» агентлиги
13.	Фуқароларга тиббий хизматлар кўрсатиш тартиби ва уларни ташкил этиш тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	
14.	Соғлиқни сақлаш вазирлиги тизими давлат муассасалари томонидан бепул тиббий ёрдам кўрсатиш тартиби тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	Соғлиқни сақлаш вазирлиги
15.	Рўйхатдан ўтказилган дори-дармонлар тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	
16.	Давлат санитария-эпидемиология назоратини амалга ошириш тартиби тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	
17.	Соғлиқни сақлаш вазирлиги тизими ўқув муассасалари тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	
18.	Соғлиқни сақлаш вазирлиги тизими ўқув юртларига ўқишга кириш ва ўқиш учун давлат грантлари бериш тартиби тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	
19.	Соғлиқни сақлаш муассасалари ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тартиби тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	
20.	Солиқ тўловчининг сўровига кўра бюджет ва бюджетдан ташқари жамғармаси билан ўзаро ҳисоб-китоблар тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	Давлат солиқ қўмитаси
21.	Солиқ тўловчининг сўровига кўра назорат органларининг тегишли давр учун хўжалик юритувчи субъектларни текшириш режа-жадвалидан кўчирмалар бериш.	
22.	Солиқ тўловчини рўйхатдан ўтказиш юзасидан аризаларини қабул қилиш ва шахсий тартиб рақамларини бериш ҳамда солиқ тўловчининг рўйхатдан ўтказиш маълумотларини ўзгартириш (фақат шаҳар ва туманлар ҳузуридаги рўйхатдан ўтказувчи органлар, шунингдек минтақавий адлия органлари учун).	
23.	Солиқ солиш бўйича норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	
24.	Электрон солиқ ҳисоботини қабул қилиш ва қайта ишлаш, электрон солиқ ҳисоботини жўнатиш бўйича хизматлар кўрсатиш.	
25.	Ўзбекистон Республикасини ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг амалда қарор топган асосий макроиқтисодий кўрсаткичлари тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	Давлат статистика қўмитаси
26.	Корхоналар ва ташкилотларнинг давлат регистрга доир ахборотлар тақдим этиш.	Давлат божхона қўмитаси
27.	Декларантлардан декларацияларнинг электрон нусхаларини қабул қилиш ва қайта ишлаш.	
28.	Бизнесни режалаштириш ва бошқариш, тадбиркорликни ривожлантиришни молия-кредит бўйича қўллаб-қувватлаш масалаларига доир ахборотлар тақдим этиш.	Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, Монополиядан чиқариш, рақобат ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси, Марказий банк
29.	Тадбиркорликни лицензиялаш ва давлат томонидан тартибга солиш масалалари бўйича ахборотлар тақдим этиш.	
30.	Мол-мулк сотиладиган иқтисодий ночор хўжалик юритувчи субъектлар тўғрисида ахборот.	Монополиядан чиқариш, рақобат ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси
31.	Қимматли қоғозлар бозори, банк ва суғурта секторлари тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	Давлат мулк қўмитаси, Молия вазирлиги, Марказий банк
32.	Коммунал хизматлар учун тарифларни шакллантириш ва тасдиқлаш тартиби тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	

<i>Т/р</i>	<i>Хизматлар номи</i>	<i>Бажариш учун масъуллар</i>
33.	Ташқи савдо статистикаси бўйича ахборотлар тақдим этиш.	
34.	Инвестиция лойиҳалари тўғрисида ахборотлар тақдим этиш, инвестиция таклифларини қабул қилиш.	Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги
35.	Давлат электрон харидларини ташкил қилиш тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	
36.	Мамлакатнинг транспорт-коммуникация комплекси: автомобиль йўллари ва темир йўллар, фуқаро авиацияси тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлиги, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» МАК, «Ўзбекистон темир йўллари», «Ўзавтойўл» ДАК
37.	Йўловчи ташиш темир йўл ва автомобиль транспорти қатновлари жадвалини, вокзалларнинг маълумотлар бериш хизматлари рўйхатини бериш.	
38.	Телекоммуникацияларнинг универсал хизматлари тарифлари, Ўзбекистон Республикаси почта индекслари рўйхати, Ўзбекистон Республикаси телефон рақамлари зоналар кодлари, мамлакатлар кодлари, давлат органлари сайтлари рўйхати ва манзиллари бўйича ахборотлар тақдим этиш.	Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги
39.	Рўйхатдан ўтказилган Давлат ахборот ресурслари ва тизимлари тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	
40.	Лицензиялар олиш юзасидан аризалар қабул қилиш.	
41.	Миграция ва Ўзбекистон Республикаси фуқаролигидан чиқиш масалалари бўйича ахборотлар тақдим этиш.	
42.	Келаётган чет элликларга визалар бериш, уларни вақтинчалик рўйхатдан ўтказиш ва вақтинчалик рўйхатдан ўтказишни узайтириш, доимий яшаш учун рухсатномалар олиш, бирон жойда яшаш ҳужжати, Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини олиш тартиботлари бўйича, Ўзбекистон Республикаси ҳудудига кириш борасидаги чеклашлар тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	Ташқи ишлар вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги
43.	Ўзбекистон Республикасидаги чет эл элчихоналари, Ўзбекистон Республикасида аккредитация қилинган халқаро ташкилотларнинг дипломатик миссиялари ва ваколатхоналари, Ўзбекистон Республикасининг чет эллардаги элчихоналари рўйхатини тақдим этиш.	Ташқи ишлар вазирлиги
44.	Давлат архиви фондларидан ахборотлар тақдим этиш.	«Ўзархив» агентлиги
45.	Илм-фан, таълим, ахборот ва маданият бўйича қизиқишларни тезкорлик билан қондиришга йўналтирилган замонавий ахборот технологиялари асосида аҳолига ахборот-кутубхона хизмати кўрсатишга доир ахборотларни, Ўзбекистон Республикасининг ахборот ресурслари ва ахборот-кутубхона марказлари, шунингдек ихтисослаштирилган кутубхоналари рўйхатини тақдим этиш.	Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги
46.	Ер ресурслари бўйича ахборотлар тақдим этиш.	
47.	Кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	«Ергеодезкадастр» давлат қўмитаси
48.	Ўзбекистон Республикасининг табиий-жуғрофий шароитлари ва тарихий-маданий мероси тўғрисида ахборотлар тақдим этиш.	Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, «Ергеодезкадастр» давлат қўмитаси
49.	«Тошкент» халқаро аэропортидаги самолётлар қатнови жадвали, рейслардаги мавжуд ўринлар сони, авиакомпания томонидан кўрсатиладиган хизматлар тарифлари, рўйхати, самолётларнинг келиш ва кетиш вақти таблоси.	«Ўзбекистон ҳаво йўллари» МАК

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҲУЗУРИДАГИ «ЎЗАРХИВ»
АГЕНТЛИГИ БОШ ДИРЕКТОРИНИНГ
БУЙРУҒИ**

**АХБОРОТ РЕСУРСЛАРИНИНГ АРХИВ НУСХАЛАРИНИ ЯРАТИШ ВА УЛАРНИ
ДАВЛАТ САҚЛОВИГА ТОПШИРИШ ТАРТИБИ БЎЙИЧА ЙЎРИҚНОМАНИ
ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА**

**Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил
13 августда 1703-сон билан давлат рўйхатидан ўтказилди**

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 33-34-сон, 350-модда)

Ўзбекистон Республикасининг «Ахборотлаштириш тўғрисида»ги Қонуни, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ахборотлаштириш соҳасида норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштириш тўғрисида»ги 2005 йил 22 ноябрдаги 256-сон қарорига мувофиқ **буюраман:**

1. «Ахборот ресурсларининг архив нусхаларини яратиш ва уларни давлат сақловига топшириш тартиби бўйича йўриқнома» иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Ушбу буйруқ Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида давлат рўйхатидан ўтган санадан ўн кун ўтгач кучга киритилсин.

**«Ўзархив» агентлиги бош директори
А.АБДУЛЛАЕВ.**

Тошкент ш.,
2007 йил 17 июль
18-сон.

«Ўзархив» агентлиги бош директорининг
2007 йил 17 июлдаги 18-сон буйруғи билан
ТАСДИҚЛАНГАН

**АХБОРОТ РЕСУРСЛАРИНИНГ АРХИВ НУСХАЛАРИНИ ЯРАТИШ ВА
УЛАРНИ ДАВЛАТ САҚЛОВИГА ТОПШИРИШ ТАРТИБИ БЎЙИЧА
ЙЎРИҚНОМА**

Ушбу Йўриқнома Ўзбекистон Республикасининг «Ахборотлаштириш тўғрисида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ахборотномаси, 2004 й., 1-5-сон, 10-модда), Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 22 ноябрдаги «Ахборотлаштириш соҳасида норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштириш тўғриси-

да»ги 256-сон қарорига (Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2005 й., 47-48-сон, 355-модда) мувофиқ ахборот ресурслари қимматининг экспертизасини ўтказиш ва архив нусхаларини яратиш, шунингдек уларни республика давлат архивларига сақлаш учун топшириш тартибини белгилайди.

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. Йўриқномада қуйидаги асосий атамалар ва тушунчалар қўлланилган:

ахборот ресурсининг архив нусхаси — ахборот ресурсининг муайян белгиланган вақтдаги аниқ нусхаси бўлган ёки архив сақлови форматида ахборот ресурсининг мазмуни бўйича шаклланидиган электрон ҳужжат (кейинги ўринларда ЭҲ деб юритилади);

депозитар сақлов — ахборот ресурси архив нусхалари мулкдори билан давлат архиви ўртасидаги келишув (шартнома) бўйича белгиланган шартлар асосида мулкдорнинг ахборот ресурсига нисбатан мулк ҳуқуқини сақлаб қолган ҳолда архив нусхаларини давлат архивида сақлаш;

ахборот тизими — ахборотни тўплаш, сақлаш, излаш, унга ишлов бериш ҳамда ундан фойдаланиш имконини берадиган, ташкилий жиҳатдан тартибга солинган жами ахборот ресурслари, ахборот технологиялари ва алоқа воситалари;

ахборот технологияси — ахборотни тўплаш, сақлаш, излаш, унга ишлов бериш ва уни тарқатиш учун фойдаланиладиган жами услублар, қурилмалар, усуллар ва жараёнлар;

ахборот ресурси — ахборот тизими таркибидаги электрон шаклдаги ахборот, маълумотлар банки, маълумотлар базаси;

Ўзбекистон Республикаси Миллий архив фонди (ЎЗР МАФ) — Ўзбекистон Республикаси халқлари тарихий-маданий меросининг ажралмас қисми ҳисобланадиган, тарихий, илмий, ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ва маданий аҳамиятга эга бўлган, Ўзбекистон ҳудудида яшаган ва яшаётган халқларнинг моддий ва маънавий ҳаётини акс эттирувчи, яратилган жойи, вақти, манба тури ва мулкчилик шаклидан қатъи назар, тарихан пайдо бўлган, доимо тўлдириб бориладиган ва доимий сақланиши керак бўлган архив ҳужжатларининг мажмуи;

марказий эксперт комиссияси (МЭК) — вазирлик, давлат қўмитаси, идора, юридик шахслар бирлашмаларида ҳужжатларни, шу жумладан бошқарув (иш юритиш), илмий-техникавий, кино, сурат, овозли ва бошқа махсус ҳужжатларнинг қимматини экспертиза қилиш ва ҳужжатларни архив сақловига топширишга тайёрлаш бўйича услубий ва амалий ишларни олиб бориш, шунингдек ташкилотларнинг таркибий бўлинмалари ва унга идоравий мансуб корхона ва ташкилотларнинг эксперт комиссиялари (ЭК) фаолиятини бошқариш ва мувофиқлаштиришни амалга ошириши учун тузиладиган комиссия;

эксперт-текширув комиссияси (ЭТК) — ҳужжатларнинг қимматини экспертиза қилишнинг илмий-услубий ва амалий масалаларини кўриб чиқиш ва улар томонидан давлат ва идоравий архивларни жамлаш, иш юритишда ҳужжатларни ташкиллаштириш, шунингдек марказий эксперт комиссиялари ва ташкилотларнинг эксперт комиссияларининг фаолиятини ташкилий-услубий жиҳатдан бошқаришни амалга ошириш учун Ўзбекистон Республикаси марказий давлат архивлари, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар архив иши бошқармаларида тузиладиган комиссия;

эксперт комиссияси (ЭК) — мулкчилик шаклидан қатъи назар, корхона, муассаса, ташкилотда ҳужжатлар, шу жумладан бошқарув (иш юритиш), илмий-техникавий ва бошқа махсус ҳужжатларнинг қимматини экспертиза қилиш ва уларни давлат сақловига топширишга тайёрлаш бўйича ишларни ташкил қилиш ва олиб бориш учун тузиладиган комиссия.

2. Йўриқнома Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 30 октябрдаги 482-сон қарори билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси Миллий архив фонди тўғрисидаги низом»га мувофиқ МЭК ёки ЭКнинг ҳулосаси асосида ҳужжатлари Ўзбекистон Республикаси Миллий архив фондида киритилган корхоналар, ташкилотлар, муассасаларга (кейинги ўринларда ташкилотлар деб юритилади) мўлжалланган.

3. Мазкур Йўриқнома асосида ҳар бир ташкилот архив нусхаларини яратиш, уларни давлат сақловига топшириш тартиби ва шартлари батафсил баён қилинган ахборот ресурсларининг архив нусхаларини яратиш ва уларни давлат сақловига топшириш тартиби бўйича ўзининг ички идоравий йўриқномасини ишлаб чиқади. Йўриқнома ташкилот раҳбари томонидан тасдиқланади ва ЎЗР тегишли марказий давлат архиви, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар архив иши бўйича ҳудудий бошқармасининг эксперт-текширув комиссияси билан келишилади.

4. ЭТКга архив нусхаларини электрон ҳужжатлар архивига топшириш жадвали ҳам келишиш учун тақдим қилинади. Жадвал янги ахборот ресурсини қўллайдиган ахборот технологиясини фойдаланишга жорий этишда ишлаб чиқилади ёки тўлдирилади.

II. АХБОРОТ РЕСУРСЛАРИНИНГ ТАСНИФЛАНИШИ

5. Ахборот ресурсларида ахборот матн, график, видео, аудио- ва мультимедия (матн, график, овозли ва аудио форматлар комбинацияси) шаклларида тақдим этилиши мумкин.

6. Ахборот ресурслари уларни яратишда қўлланиладиган технологиялар турлари ва сақлаш муддатлари бўйича таснифланади.

7. Ахборот ресурсларига уларни яратишда қўлланиладиган технологиялар турлари бўйича таснифлашда қуйидагилар киради:

Маълумотлар базалари ва банки, улар ўз навбатида:

давлат кадастрлари;

давлат регистрлари;

давлат реестрлари;

ҳисоб-статистик характердаги маълумотлар базаси;

илмий-тадқиқотлар маълумотлари базалари;

норматив, маълумот ва библиографик ва ҳ.к. маълумотлар базаларига бўлинади.

Интернет нашрлар, жумладан:

ҳукумат сайтлари;

давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари сайтлари;

ўқув ва илмий сайтлар;

оммавий ахборот воситалари сайтлари;

электрон тўлов бўйича сайтлар;

электрон кутубхоналар сайтлари ва ҳ.к.

8. Сақлаш муддатлари бўйича ахборот ресурслари қуйидагиларга бўлинади:

тегишли давлат архивига давлат сақлови учун топшириладиган, сақлаш муддати доимий бўлган ахборот ресурслари;

давлат архивига топширилмайдиган, ташкилотда сақлаш муддати доимий бўлган ахборот ресурслари;

вақтинчалик сақланиш муддатига эга бўлган ахборот ресурслари.

9. Сақлаш муддати доимий бўлган, тегишли давлат архивига давлат сақлови учун топшириладиган ахборот ресурсларига қуйидагилар киради:

асосий давлат ахборот ресурслари;

ҳисоб-статистик характердаги ва норматив ахборотларнинг расмий маълумотлар базалари ва банки;

илмий-тадқиқотлар маълумотлари базалари;

давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг интернет нашрлари;

илмий-тадқиқот ва таълим муассасалари, оммавий ахборот воситалари ва бошқаларнинг алоҳида сайтлари (МЭК ва/ёки ЭК қарори бўйича).

10. Ташкилотда сақлаш муддати доимий бўлган давлат архивларига топширилмайдиган ахборот ресурсларига қуйидагилар киради:

ташкилотларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 30 октябрдаги 482-сон қарори билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси Миллий архив фонди тўғрисидаги низом»га мувофиқ ҳужжатларни (кадастрлар, регистрлар, шунингдек норматив, маълумот-услубий ва библиографик маълумотлар базалари) доимий сақлаш ҳуқуқи берилган расмий маълумотлар базалари ва банклари;

давлат архивларига топширилмайдиган, лекин ташкилот учун доимий қимматликка эга бўлган интернет нашрлар.

Ушбу турдаги ахборот ресурсларининг сақловини таъминлаш учун давлат архивларида архив нусхаларининг депозитар сақлови қўлланилади.

11. Вақтинчалик сақланиш муддатига эга бўлган ахборот ресурсларига, ташкилотларда зарурат муддати тугагунга қадар сақланадиган ва МЭК ёки ЭК қарори билан йўқ қилиниши мумкин бўлган, амалий ва ёрдамчи характерга эга бўлган ахборот маълумотлар базалари киради.

III. АХБОРОТ РЕСУРСЛАРИНИНГ ҚИММАТИНИ ЭКСПЕРТИЗА ҚИЛИШ

12. Ахборот ресурсларидаги маълумот электрон рақамли имзо билан тасдиқланган электрон ҳужжат ҳисобланади ва қўғоз нусхасидаги ҳужжатлар билан тенг юридик кучга эга бўлади.

Тарихий, илмий, ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ва мада-

ний аҳамиятга эга бўлган ахборот ресурслари ЎзР МАФга тегишли бўлиб, доимо (муддатсиз) сақланиши лозим.

13. Сақланиш муддати доимий бўлган ахборот ресурсларини саралаб олиш учун ташкилотнинг МЭК ёки ЭК томонидан уларнинг қимматлилиқ экспертизаси ўтказилади.

Ташкилотнинг МЭК ёки ЭК ахборот ресурсларининг қимматлилиқ экспертизасини уларни яратиш даврида ўтказилади.

14. Ахборот ресурсларининг қимматини экспертиза қилиш қуйидаги мақсадларда амалга оширилади:

ахборот ресурсларининг сақлаш муддатларини аниқлаш;
ахборот ресурслари орасидан доимий сақланиши лозим бўлган тоифаларини ажратиш олиш;

ахборот ресурсларидан ўчирилаётган маълумот янгиланиш жараёнида амалий ва/ёки илмий-тарихий қимматликка эгаллигини белгилаш;

амалий ва/ёки илмий-тарихий қимматликка эга бўлган ўчирилаётган маълумотнинг сақланишини таъминлаш.

15. МЭК ёки ЭК давлат сақловига топширилиши лозим бўлган ахборот ресурсларининг архив нусхаларини қуйидаги мезонлар асосида саралайди:

янгилик даражасини;

ахборотнинг ноёблиги, унинг ижтимоий аҳамияти;

тижорат қимматлиги ва тарихий аҳамияти.

16. Қимматлилиқ экспертизаси натижалари ташкилот томонидан тузиладиган давлат сақловига топширилиши лозим бўлган лойиҳалар, ЭХ рўйхатида акс эттирилади.

17. Ташкилотнинг МЭК ёки ЭК қарори билан қуйидаги аҳамиятга эга бўлган архив нусха яратилади:

ахборот ресурси мазмунининг тўлиқ нусхаси;

ўчирилаётган маълумот мазмунининг нусхаси;

ўзгартирилаётган ёзувларнинг (файлларнинг) олдинги ва янги аҳамияти (мазмун) нусхаси.

18. Ташкилотнинг МЭК ёки ЭК ахборот ресурси мазмунининг тўлиқ нусхаси ёки ўчирилаётган маълумот мазмунининг нусхасини яратиш тўғрисидаги қарорни ахборот ресурсларининг ҳажми жуда катта, киритилаётган ўзгаришлар кам аҳамиятга эга, маълумотларнинг тўлиқ ҳажми билан солиштириб бўлмайдиган даражада бўлган ҳолларда қабул қилинади. Бундай ҳолларда вақт бўйича биринчи яратилган архив нусхаси ахборот ресурси мазмунининг тўлиқ нусхасини албатта ўз ичига олган бўлиши лозим.

IV. АХБОРОТ РЕСУРСЛАРИНИНГ АРХИВ НУСХАЛАРИНИ ЯРАТИШ ТАРТИБИ

19. Ахборот ресурсларининг архив нусхалари қуйидаги ҳолларда яратилади:

доимий сақланиши лозим бўлган ахборот ресурсларига аввалги маълумотларни ўчиришга олиб келадиган ўзгаришлар киритиш;

ахборот ресурсини янги (замонавийроқ) ахборот ташувчиларга ўтказиладиганда.

Киритилаётган ўзгаришлар (қўшимчалар) мавжуд маълумотларнинг ўчирилишига ёки ўзгаришига олиб келмаса, ёки ўчирилаётган маълумот қимматлилиқ экспертизаси натижалари бўйича амалий ва/ёки илмий-тарихий қимматликка эга эмас деб топилган ҳолларда архив нусхасининг яратилиши талаб қилинмайди.

20. Ахборот ресурсларининг архив нусхалари ташувчилари сифатида магнитооптик дисклар ёки маълумотларни ишончли ва узоқ муддат сақловчи бошқа электрон маълумот ташувчилардан (флэш-хотира, ташқи дисклар ва бошқ.) фойдаланиш лозим.

21. Ахборот ресурсларининг архив нусхалари яратилаётганда ташкилотлар қуйидагиларни таъминлаши лозим:

тақдим этилаётган маълумотнинг ишончилиги ва тўлиқлигини;

ахборот ресурсларининг ахборот ва технологик мослашувчанлигини.

22. Архив нусхаларининг яратилиши ва ишончилиги учун ахборот ресурсига ўзгаришлар киритишга масъул бўлган шахс масъул этиб тайинланиши лозим.

23. Ҳар бир архив нусхаси умумий талабларга мувофиқ расмийлаштирилган ва тасдиқланган алоҳида ЭХ ҳисобланади. ЭХнинг номида унинг қайси ахборот ресурсларининг архив нусхаси эканлиги кўрсатилган бўлиши лозим. Ташкилотнинг МЭК ёки ЭК ахборот ресурси мазмунининг тўлиқ нусхаси ёки ўчирилаётган маълумот мазмунининг нусхасини яратилишини қарор қилган ҳолларда, ЭХ реквизи-титлари ахборот ресурсларининг умумий тузилишида ўзгартирилаётган қисмининг ўрнини кўрсатиши шарт.

24. Архив нусхалари ҳисоби ва сақланиши архивга топширилгунга қадар ташкилотда ЭХни ҳисобга олиш ва сақ-

лашнинг умумий талабларига мувофиқ амалга оширилади.

V. АРХИВ НУСХАЛАРИНИ

ДАВЛАТ АРХИВИГА ТОПШИРИШ ТАРТИБИ

25. Ахборот ресурсларининг архив нусхалари мазкур ресурсни яратиш учун қўлланиладиган дастур воситалари, дастурий таъминот ва ЭХ учун электрон рақамли имзонинг очиқ калити билан бирга тегишли марказий давлат архиви, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар архив иши бошқармалари ЭТКси томонидан тасдиқланган рўйхат бўйича давлат архивига топширилади.

26. Ахборот ресурсларининг архив нусхаларини давлат сақловига топшириш тасдиқланган жадвал асосида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 30 октябрдаги 482-сон қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси Миллий архив фонди тўғрисидаги низомда белгиланган ЎзР МАФ ҳужжатларини ташкилотларда вақтинчалик сақлаш муддатлари тугагандан сўнг амалга оширилади.

VI. АХБОРОТ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА МУҲОФАЗАСИНИ ТАЪМИНЛАШ УЧУН ДАВЛАТ АРХИВЛАРИНИНГ ЖАВОБГАРЛИГИ

27. Ҳужжатлаштирилган ахборот ресурсларининг муҳофазасини таъминлаш бўйича чоралар уни давлат архивига топшираётган ташкилот томонидан белгиланади.

28. Ахборот ресурсини давлат сақловига қабул қилишда хавфсизлиқни муҳофаза қилишни қуйидаги дастурий-техник воситалар ва ташкилий чоралар ёрдамида тегишли давлат архиви таъминлайди:

ахборот хавфсизлигига таҳдидларни аниқлаш ва бартараф этиш;

ахборот ресурсларининг архив нусхасини топшириш, архивни шакллантириш, уни сақлаш ва ундан фойдаланишда маълумотларнинг тўлиқлигини таъминлаш;

рухсат берилмаган ахборот ресурсидан фойдаланиш, унга қўшимча ва ўзгартишлар киритишдан муҳофаза қилиш;

архив маълумотларнинг захира ва қайта тикланиши тизимини таъминлаш.

29. Умумий фойдаланишга мўлжалланган ахборот ресурслари (юридик ва жисмоний шахслар, норматив-ҳуқуқий актлар, табиий ресурслар, давлат органларининг веб-сайтлари ва бошқалар бўйича маълумотлар базалари) барча давлат органлари, юридик ва жисмоний шахсларга давлат архивлари томонидан уларга белгиланган ваколатлар доирасида тақдим этилади.

Махсус давлат ахборот ресурсларидан (давлат сири ва конфиденциал маълумотларга эга бўлган идоралар, ҳудудий бошқарув ва ҳокимият органлари, давлат юридик шахслари ва жисмоний шахслар) фойдаланиш учун рухсат бериш давлат архивлари томонидан уларни шакллантириш, қўлланилиши ва янгиланиб борилишига масъул бўлган органлар билан келишилган ҳолда амалга оширилади.

30. Ахборот ресурсларини давлат сақловига топширган ташкилотлар ундан фойдаланиш ҳуқуқидан маҳрум бўлмайдилар.

31. Ахборот ресурсларини давлат сақловига қабул қилган давлат архивлари қуйидагилар учун жавобгардирлар: маълумотлар билан ишлаш қоидаларини бузганлик, маълумот алмашинувини амалга оширишда ҳуқуқбузарлик ҳаракатларидан фойдаланганлик ва йўл қўйганлик;

жисмоний шахслар ҳақида шахсий маълумотларга эга бўлган ахборотларни тарқатганлик;

ахборот ресурсларининг ҳимоя қилинишини таъминлаш; ахборот ресурсларидаги маълумотларни ўғирлаш, йўқотиш, бузиш, блокировка қилиш ва сохталаштириш;

муаллифлик ҳуқуқлари ва интеллектуал мулк бўйича қонунчиликни бузганлик.

Давлат архивларига амалдаги қонунчиликка мувофиқ бошқа жавобгарлик ҳам юклатилиши мумкин.

VII. ЯКУНИЙ ҚОИДАЛАР

32. Мазкур Йўриқнома Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги билан келишилган.

**Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги Бош директори
А.АРИПОВ.**

Тошкент ш.,
2007 йил 31 май.

ГАЗЕТХОН «СБХ» ҲАҚИДА

«Солиқ ва божхона хабарлари» газетаси ўз ўқувчиларининг қизиқиш ва манфаатларини тўлароқ қамраб олишга ҳаракат қилиб келади. Шунинг учун ҳам ўқувчиларимиз газетанинг қизиқарли ва амалиётда фойдали эканлигини тез-тез эътироф этиб туришади. Газетанинг мазмун ва шакл жиҳатдан бундай тақомиллашиб боришида эса бизга муштарийларимизнинг қимматли фикр-мулоҳазалари, таклиф-тавсиялари доимо ёрдам бериб келган. Шу маънода ўқувчилар билан узвий алоқани боғлаш, уларнинг газетамизга бўлган бугунги талаб ва таклифларини яна бир бор ўрганиш мақсадида сўровнома тайёрладик. Сўровномага йўллаган сизнинг жавобларингиз «СБХ»нинг келгусидаги тақомиллашув жараёнига ўзининг ижобий таъсирини сўзсиз кўрсатади, деган умиддамиз. Танлаган жавобларингизга ☒ белгисини қўйиб чиқинг.

1. Газетамизни неча йилдан бери ўқиб келасиз?
- ☐ доимий обуначингизман (кўп йилдан бери);
- ☐ охириги 2-3 йилда обунга бўлиб келяпман;
- ☐ жорий йилда обунга бўлдим.
2. Сиз учун газетада энг қизиқарли материаллар қайсилари? (бир нечта жавоб беришингиз ҳам мумкин)
- ☐ барчаси қизиқарли;
- ☐ кўпчилик материаллари қизиқарли;
- ☐ меъёрий ҳужжатлар;
- ☐ газетхонларнинг саволларига жавоблар;
- ☐ меъёрий ҳужжатлар бўйича маслаҳатлар;
- ☐ солиқ тўловчининг тақвими;
- ☐ божхона ишига доир материаллар;
- ☐ солиқ ва божхона органларининг фаолияти тўғрисидаги мақолалар.
3. Газета Сизга нима билан ёрдам берапти?
- ☐ газета материаллари корхонамиз фаолиятининг кўп масалаларини ҳал қилишда ёрдам берапти;
- ☐ биз газетага савол билан мурожаат қилдик ва зарур тушунтиришлар олдик, улар бизга ёрдам берди;
- ☐ аниқ бир нарса дея олмаймиз, газета биз учун фақат ахборот берадиган аҳамиятга эга.
4. Газета саҳифаларида қандай янги мавзуларни ёритишни таклиф қиласиз?
- _____
- _____
- _____
5. Газетанинг охириги ойлардаги дизайнини (безатилишини) қандай баҳолайсиз?
- ☐ яхши;
- ☐ қониқарли;
- ☐ қониқарсиз.
6. Газетанинг рангли форматда босилиши шартми?
- ☐ рангли бўлиш аҳамиятга эга эмас;
- ☐ мақбул бўларди, лекин шарт эмас;
- ☐ албатта.

7. Газетанинг матбаа ижроси: қоғоз сифати, босма сифатидан қониқдингизми?
- ☐ қониқдим;
- ☐ қониқмадим.
8. Газетанинг ташқи кўринишини яхшилашга доир Сизнинг таклифларингиз:
- _____
- _____
- _____
9. Газета учун қайси формат янада маъқулроқ?
- ☐ ҳозиргиси, яъни А3 формати;
- ☐ А4 формати (журнал формати);
- ☐ А2 формати («Халқ сўзи» формати).
10. Газета сизга қай тарзда етказиб бериляпти?
- ☐ мунтазам ўз вақтида;
- ☐ кечикишлар билан етказиб бериляпти;
- ☐ етказиб беришда доимий муаммолар мавжуд.
11. Газетага обунани қаерда расмийлаштиргансиз?
- ☐ почтада;
- ☐ тарқатувчи дилерларда обунга бўлганман;
- «BTL ARZI MEDIA» МЧЖ;
- «INTER-PRESS» МЧЖ,
- бошқалар _____ (қайсилиги кўрсатилсин)
- ☐ обунани бевосита тахририят билан шартнома бўйича расмийлаштирганмиз.
- Маълумотларингиз:**
- Ташкилот номи** _____
- Минтақа (республика, вилоят)** _____
- Шаҳар, туман** _____
- Алоқа боғлаш телефонлари** _____
- Тўлдирилган анкетани **144-44-45 факси** орқали ёки қуйидаги манзил бўйича тахририятга юборинг: 100011, Тошкент шаҳри, Абай кўчаси, 4-уй, 315-хона. «Солиқ ва божхона хабарлари» газетаси тахририяти.
- Жавоб юборганингиз учун миннатдорчилик билдирамыз.**
- Ҳурмат билан «СБХ» тахририяти.**

«NORMA» нашриёти илк бор бухгалтерлар ва аудиторлар учун янги китоб маҳсулотини таклиф этади!

Ўзбекистон Республикасининг барча минтақаларига етказиб берамиз!

Бу «АМАЛИЙ БУХГАЛТЕРИЯ» янгиланувчи қўланмаси

Янгиланувчи қўланмани харид қилиш учун оммавий офертамиздан – шу сонда босилаётган таклифимиздан фойдаланинг ва биз сизга қўланмани етказиб берамиз.

ОММАВИЙ ОФЕРТА

1. «Norma» МЧЖ (бундан кейин – Нашриёт) мазкур таклиф билан Ўзбекистон Республикасида жойлашган (истикомат қиладиган) ва ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширадиган, мазкур Оммавий оферта босилган кундан бошлаб 30 кун ичида қуйида таклиф қилинган шартларни тўлалигича ва сўзсиз қабул қилишини билдирадиган субъект (бундан кейин – Хариддор) билан янгиланувчи қўланмани етказиб бериш билан сотув шартномасини тузишга тайёрлигини билдиради. Нашриёт ва Хариддор биргаликда Тарафлар деб номланади.
2. Хариддор, мазкур Шартнома шартлари қабул қилинган тақдирда мазкур оммавий офертанинг ажралмас қисми ҳисобланган, мазкур Шартнома иловасига биноан шакл бўйича тўлдирилган буюртма-нома-акцептни (бундан кейин – Акцепт) юбориш йўли билан мазкур оммавий оферта шартлари бўйича харид қилишга розилиги тўғрисида Нашриётни хабардор қилади. Акцептнинг барча устуллари тўлиқ, қисқартирилмас, аниқ-равшан, босма ҳарфлар билан тўлдирилиши лозим. Акцепт 144-44-29, 132-18-80 факслари бўйича юборилиши ёки Тошкент ш., 100011, Абай кў., 4-уй манзилига почта орқали етказиб берилиши мумкин.
- Факсимил ёзишма юридик кучга эга.
3. Шартнома Нашриёт томонидан Акцепт олинган пайтдан бошлаб тузилган деб топилади ва кучга киради ҳамда Тарафлар томонидан унинг шартлари бажарилиши пайтига қадар амал қилади.
4. Шартноманинг умумий қиймати Хариддор Акцептда кўрсатган қўланма нархи билан белгиланади.
5. Хариддор қўланманинг қийматини 100% миқдорда Акцепт Нашриётга юборилган пайтдан бошлаб 5 (беш) банк кунидан кечиктирмай тўлаши шарт.
6. Нашриёт Шартнома бўйича ўз мажбуриятларини бажаришга, унинг ҳисоб-китоб рақамига пул маблағлари келиб тушганидан кейин, Акцепт мавжуд бўлганда, киришади.
7. Нашриёт тегишли ҳудудий почта бўлинмалари орқали (ёки бошқа усуллар орқали) ўз маблағлари ҳисобига Хариддорга Хариддор томонидан Акцептда қайд этилган янгиланувчи қўланмани унда кўрсатилган манзил бўйича етказиб беришни ташкил этади.
8. Етказиб бериш муддати Нашриётнинг ҳисоб-китоб рақамига пул маблағлари келиб тушганидан кейин, Акцепт мавжуд бўлганда, киришади.
9. Шартномани бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун Тарафлар ЎзР Фуқаролик кодекси, ЎзРнинг 1998 йил 29 августдаги 670-1-сон «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартнома-ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги Қонуни ва бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг қоидаларига мувофиқ жавобгар бўладилар.
10. Акцептда Хариддор томонидан манзил нотўғри кўрсатилгудек бўлса, шу сабабли Шартнома шартлари бажарилмаганлиги учун Нашриёт Хариддор олдида жавобгар бўлмайди.
11. Хариддор мазкур Шартноманинг 5-бандида кўрсатилган тўлов муддатига амал қилмаганда Нашриёт қўланма баҳосини уни Хариддор билан келишмасдан туриб ўзгартиришга ҳақлидир.
12. Тарафлар олдиндан кўра олмаган, оқилона чоралар билан олдини олмаган фавқулодда тусдаги ходисалар натижасида юз берган киши ихтиёридан ташқаридаги ҳолатлар (форс-мажор) бошланиши оқибатида Тарафлар Шартнома шартларини бажармаса ёки лозим даражада бажаролмай қолса, улар жавобгар бўлмайдилар.
13. Тарафлар форс-мажор ҳолатларининг бошланганлиги тўғрисида бир-бирларини улар бошланган пайтдан бошлаб 7 (етти) кун мобайнида хабардор қилишлари керак.
14. Шартнома шартларини бажариш пайтида вужудга келиши мумкин бўлган барча низолар ва келишмовчиликларни Тарафлар музокаралар ўтказиш ва келишиш таомиллари йўли билан ҳал қиладилар. Келишувга эришилмаган ҳолатда низо кўриб чиқиш учун хўжалик ёки ҳакамлик судига (Тарафларнинг келишувига кўра) топширилиши керак.
15. Мазкур оммавий офертада тилга олинмаган шартлар ЎзР қонун ҳужжатларига мувофиқ белгиланади.
- 16. НАШРИЁТНИНГ РЕКВИЗИТЛАРИ:**
- «NORMA» МЧЖ**
- СТИР 201589186;**
- Манзил: 100011, Тошкент ш., Абай кў., 4-уй;**
- Тошкент шаҳридаги ЎзҚДБ банкдаги**
- ҳисобрақам: 2020 8000 3044 2432 2001**
- МФО 00442, СТИР 205697778**
- ХХТУТ 87100**
- Тел. (371) 144-89-17; Факс: 144-44-29, 132-18-80.**
- Ф.С.КУРБОНБЕКОВ,**
- «NORMA» МЧЖ директори.**

ВАЛЮТАНИ ТАРТИБГА СОЛИШ: ТАҚИҚЛАШЛАР БЕКОР ҚИЛИНДИ

Валютани назорат қилиш тўғрисидаги Россия қонунининг айрим қоидалари 2007 йил 1 январдан ўз кучини йўқотди. Ўзгаришларнинг кўпчилиги валюта операцияларини юритиш тартибини соддалаштирди.

БЕКОР ҚИЛИНГАНЛАРИНИ БЕКОР ҚИЛАМИЗ

Россия Федерациясининг Марказий банки 2006 йил 1 июлдаёқ Россия резидентлари ва норезидентлари ўртасидаги баъзи операцияларни рубль ва валюта билан амалга ошириш учун махсус ҳисобварақларни қўлламасликка рухсат берган эди. Хусусан, қуйидагиларга рухсат берилди:

- кредитлар ёки қарзларни бериш ёхуд олиш учун рубль ёхуд валютада ҳисоб-китоблар ва пул ўтказиш учун махсус ҳисоб-варақлардан фойдаланмасликка;
- ташқи ва ички қимматли қоғозлар билан операцияларни уларга оид мажбуриятларни бажариб амалга оширишга.

Шунга қарамай «Валютани тартибга солиш ва валюта назорати тўғрисида»ги қонунда махсус ҳисобварақлар ҳақида эслатиш сақланиб қолган эди. У қонундан йўқолди, фақат Марказий банк энди капитал ҳаракати бўйича операцияларни тартибга сола олмайди. Россия фирмалари норезидентларга фақат ваколатли банкларда очилган ҳисобварақларда эмас, балки, масалан, норезидент банкларда очилган ҳисобварақларда ҳам рублда қарз беришлари мумкин.

ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАР ТАҚИҚЛАРДАН ХОЛИ

Шу йилнинг бошларига қадар хорижий валюта учун

ички қимматли қоғозларни сотиб олишга тақиқ мавжуд эди. Яъни Россия корхоналарининг акцияларини сотиб олиш ёки сотиш чоғида резидентлар ва норезидентлар ўртасида ҳисоб-китобларни рублда амалга ошириш лозим эди. Ҳозир бу чеклаш йўқ. Россия ва хориж компаниялари бу операциялар бўйича ўзаро ҳисоб-китобларни ҳар қандай валютада амалга оширишлари мумкин.

ЭНДИ ЗАХИРАЛАШ ЙЎҚ

Валюта операцияларини амалга ошириш чоғида захиралаш тартиби 2006 йил июлдаёқ бекор қилинган. Бироқ 173-ФЗ-сон қонунда бу таомилга бағишланган айрим бандлар қолган эди. Бу аввал захираланган суммалар-

ни фирмаларга қайтаришни таъминлаш учун қилинган эди.

2007 йил 1 январдан бошлаб валюта назорати тўғрисидаги қонуннинг бир қатор қоидалари ўз кучини йўқотгани сабабли валюта қонунчилигида «захиралаш» тушунчаси қолмади. Илгари Марказий банкнинг йўриқ-

МАЖБУРАН СОТИШ БЕКОР ҚИЛИНДИ

Валюта назорати тўғрисидаги қонунда Россия резидент фирмаларининг экспорт тушумлари бир

қисмини мажбурий сотиш тўғрисидаги талаб мавжуд эди. Лекин биринчи ярим йилликда бу меъёр ишламади. Чунки Марказий банк 2006 йил 6 майдаёқ валюта тушумининг сотиладиган улушини нолга

тенг деб белгиланган. Лекин амалдорлар истеъдодларида ставканинг ноль даражаси миқдорини ўзгартиришлари мумкин эди.

Қонунга ўзгартиришлар киритилиши билан 1 январдан бошлаб валюта назорати органлари энди резидентлар учун валюта тушумини мажбурий сотиш тўғрисида талабни белгилай олмайди.

ОЛДИНДАН РЎЙХАТДАН ЎТКАЗИШ БЕКОР БЎЛДИ

Ўтган йили резидент фирма хорижда ҳисобварақ очаётганда бу ҳақда солиқ инспекциясига хабар қилиши ёки унда мазкур ҳисобварақни олдиндан рўйхатдан ўтказиши лозим эди.

Шу йилдан бошлаб хориждаги ҳисобварақларни олдиндан рўйхатдан ўтказишга ҳолат қолмади. Хуллас, энди ташкилот хорижда ҳисобварақ очиш ҳақида солиқ инспекциясига хабар бериши етарлидир.

ВАЛЮТА АТАВИЗМЛАРИ

Валюта тўғрисидаги қонунларда айрим чеклашлар сақланиб қолган.

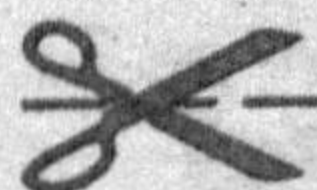
Масалан, Россия ҳудудида резидентлар ўртасида ҳисоб-китобларни валютада юритиш тартиби ўзгартиришсиз қолди. Россия фирмалари ваколатли банкларни четлаб валюта сотиб ололмайди.

Жисмоний шахслар учун ҳам, юридик шахслар учун ҳам валюта операцияларига рухсат этишни тартибга солиш режими сақлаб қолинди. Аввал бўлгани каби валютада ҳам ҳисоб-китобларни нақд пулсиз ўтказиш лозим, операцияларнинг чекланган рўйхати бундан мустаснодир. Хорижий валютани олиб чиқиб кетишга чеклашлар ва уни декларациялаш тартиби сақланиб қолди.

Экспорт тушумини мажбурий сотиш бекор қилинганига қарамай, уни мамлакатга қайтариш, битим паспортини расмийлаштириш талаби ва банкларнинг валюта операцияларини амалга ошириш чоғида миқдорлардан тасдиқловчи ҳужжатларни талаб қилиш ҳуқуқи сақланган. Хуллас, агар фирма, масалан, тушумни хориждан ўз вақтида ёки тўлиқ қайтарилишини таъминлай олмаса, Росмонияназорат бу тартибни бузганлик учун унга жарима солиши мумкин.

Хорижий матбуот саҳифаларидан.

СТПР: _____
ХХТҲТ: _____
Юридик манзили: _____
Телефон, факс: _____
Факс: _____
Х/к рақами _____
N: _____
Хизмат кўрсатувчи банк: _____
Банк коди: _____

ХАРИДОР РЕКВИЗИТЛАРИ:

Алоқа боғлаш телефони: _____

(минтақа) _____
шаҳри, _____
тумани _____
вилояти _____

3. Етказиб бериш учун манзил: (босма харфлар билан, тушунарли тарзда): _____

2. Туланиши керак бўлган умумий сумма _____
сўмини ташкил этади.

Индекс	Қўлланма номи	Баҳоиси (сўмда, етказиб бериш билан)	Нусхалар сони (дона)	Умумий сўммаси (сўм)
20025	"Амалий бухгалтерия" - муқоваси ечилишган янгиланувчи кўпланма (бир йилда камидо олти марта янгиланади)	99000		
ЖАМИ (ЖҚСсиз)				

"Норма маслаҳатчи" газетасининг 2007 йил 7 сентябрдаги 36-сонида эълон қилинган оммавий оферта шартларини тўлиқ ва сўзсиз қабул қилиши тўғрисида маълум қилгани ва қўлидаги янгиланувчи кўпланмани сотиб олади:

Харидор ваколатли вақилининг Ф.И.О. (Тўлиқ), унинг лавозими _____

асосида амал қилувчи _____

2007 й. «__» сентябрь _____
НОМИДАН _____

БЮРТМАНОМА-АКЦЕПТ

«Норма» МЧЖ
Оммавий офертасига
ИЛОВА

Панорама

«Норма маслаҳатчи» 36 (113)-сон

2007 йил 7 сентябрь

• Бланкалар
• Бандероллар
• Тезтиккичлар
• Бухгалтерия ва ёзув-чизув дафтарлари

АГЕНТ ВА ДИЛЕРЛАР ХАМКОРЛИККА ТАКЛИФ КИЛИНАДИ

Уяли: (99890) 187-9797, 188-9898

“ART-FLEX” МЧЖ

• Турли хил офис, ёзув, газета қорози
• Кенг ассортиментдаги канцтоварлар
• Босма маҳсулот (блокнотлар, тезтиккичлар, жилаалар, болаалар, китоблар)
• Телефон ашаратлари, соатлар, лампалар
• Электр хўжалик машиш товарлар ва б.

144-04-93, 144-37-92, 360-97-53, 68-75-97

ХАММАСИ ОФИС УЧУН

Тулов исталган шаклда

“GAMILON” МЧЖ таклиф этади

Канцтоварлар

Шартномавий нархлар

Манзил: Халқлар дўстлиги шоххўчаси, 6 А

Тел.: 144-66-81, 144-85-23, 395-19-99

“AL-VORIS” МЧЖ

Тулов исталган шаклда

КАНЦТОВАРЛАР → мактаб ва офис анжомлари
САРФЛАШ МАТЕРИАЛЛАРИ → ташкилий техникага
ХАР ҚАНДАЙ → бухгалтерия бланкалари ва буюртмага
ЭЛЕКТР-ХЎЖАЛИК, МАИШИЙ ТОВАРЛАР → кенг ассортиментда

Манзил: Тошкент ш., Навоий кўч., куйи савдо расталари
Тел.: 144-53-15, 144-54-12, тел./факс 144-53-18

ХИТОЙДАН МАХСУС ТЕХНИКА

РЕАЛ НАРХЛАРДА РЕАЛ ТЕХНИКА

• Юк машиналари • Автокранлар • Юкортгичлар
• Самосваллар • Трейлерлар • Йул каткалари
• Эгарсимон шатаклар • Бульдозерлар • Автогрейдерлар
• Бетон қорувчилар • Экскаваторлар • Асфальт ёткизувчилар

Тел.: (998712) 54-77-19, (+99890) 328-29-48

e-mail: info@spetstechnika.com

Товар сертификатланган

РАСМИЙ ДИЛЕР

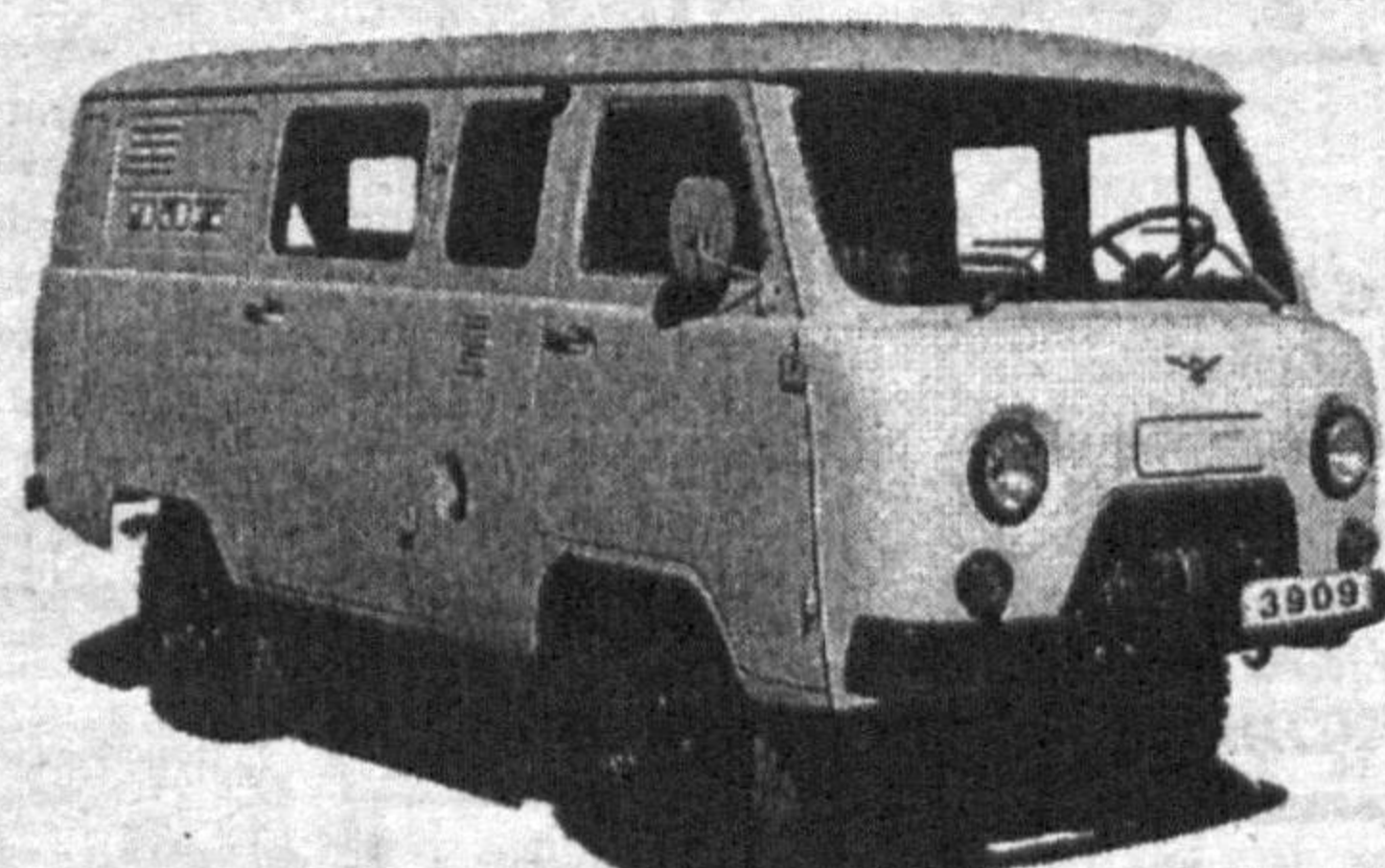
“УЛЬЯНОВСКИЙ АВТОМОБИЛЬ ЗАВОДА” ОАЖ

“VOSTOK RUS AVTO” МЧЖ ХИИК

Тошкентдаги омбордан УАЗ русумидаги
барча автомобиллар ва ишлаб
чиқарувчидан эҳтиёт қисмларни сотади

UAZ Patriot Classic
UAZ Patriot Comfort
UAZ Patriot Limited

Комбинацияланган УАЗ-3909 фермер

Яхлит метали фургон УАЗ-3741
Махсус юк ва йўловчи ташувчи УАЗ-39625
Микроавтобус УАЗ-2206
Санитар автомобили УАЗ-3962

Комбинацияланган УАЗ 39094 фермер

Бортли УАЗ 3303

UAZ Hunter

Тел./факс: 149-33-69, 149-04-29. Манзил: Тошкент ш., Беруний кўч., 83. E-mail: vostokrusavto@bk.ru

AGATA IMPREX LTD

Расмий дистрибьютор ва кафолатли сервис маркази

TOSHIBA

Leading Innovation >>>

НОУТБУКЛАР

ҚОЙИЛМАҚОМ ИШ

УЙ ВА ОФИС УЧУН

Satellite L30-134, A 100-784, A 100-906, P 100-425*

КЎРҚАМ ВА НАФИС

Portege R 400-101*

ВА АЖОЙИБ ХОРДИҚ УЧУН

“КОРПОРАТИВ ЕЧИМ”

Tecra A 8-183, Tecra A 8-185*

Кафолат 2-йил

Toshiba EasyGuard
Constant Mobile Computing
технологияси ноутбугингиз
тартиби посбони

Тошкент ш., 100000,
Шаҳрисабз кўч., М-1 “Б”
(мўлжал собиқ “ТАТА” меҳмонхонаси)

Тел.: 133 0500, 133 0779

Факс 136 7902

E-mail: agata@agatagroup.com

www.agatagroup.com

* Товар сертификатланган

УЙДАН ЧИҚМАЙ ТУРИБ РЕСТОРАН ТАНЛАНГ

www.restoran.uz

www.pc.uz - Ўзбекистон компьютер бозоридаги талаб ва таклиф

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

ТУРЛИ

Автоёнилғи қуйиш шохобчаси (АЁҚШ) VISA, Elektron-терминал картаси бўйича АИ-91 ва АИ-80 бензинини куну тун сотади. Маълумот олиш учун телефонлар: 112-92-30, 112-90-77. Соат 10.00 дан 17.00 гача қўнғироқ қилинг. Манзилимиз: Юнусобод-18, “MBS-PETROL” АЁҚШ.

“MBS-PETROL” автоёнилғи қуйиш шохобчаси (АЁҚШ) АИ-91 ва АИ-80 бензинини корпоратив карточка бўйича куну тун сотади. ЎзҚДБ банкда расмийлаштириш;

Маълумот олиш учун АЁҚШ телефонлари: 112-92-30, 112-90-77. Соат 10.00 дан 17.00 гача қўнғироқ қилинг.

ЎзҚДБ тел. 120-80-00.
Манзилимиз: Юнусобод-18, “MBS-PETROL” АЁҚШ.

Сейфларни очиш ва таъмирлаш.
Тел. 133-23-32. Хачиев.

Шаҳар ва республика бўйича такси 1км – 200 сўм (тулов исталган шаклда).
Тел. 133-34-14.

Тўлиқ таъмирдан чиққан ВАЗ-03 автомобили сотилади.
Тел. 55-85-38.

Сирғали-7 даги таъмирланган 3 хонали квартира сотилади.
Тел. 51-11-00.

ХИЗМАТЛАР

Мақола, ҳужжатларни рус тилидан ўзбекчага ва ўзбекчадан русчага таржима қиламиз.
Тел. 132-18-86.

Тикувчилик, тўкувчилик, бисер тикиш, бисер қадаш, гул тикиш, макрамени ўргатамиз.
Тел. 445-75-78.

Тирноқ ўстириш – 10 500 сўмдан бошлаб. Ўргатиш.
Тел. 104-25-32.

VIP-тирноқлар. Чегирма 30% гача. Уйга бориш мумкин.
Тел. 188-98-12.

КЎЧМАС МУЛК

Миробод туманидаги 8 сотих-ли участкада 2 та уй сотилади.
Тел. 292-02-95, 184-01-22.

Офис учун хоналар ижарага берилади.
тел.: 191-77-25, 191-26-04.

ТТЗ-2 даги 3 хонали квартира сотилади. Биринчи қават, офис учун бўлиши мумкин.
Тел. 64-33-43.

KINEK
Хизматлар лицензияланган

МОЛ-МУЛКНИ БАҲОЛАШ

БИЗНЕС-РЕЖА ВА ТИАЛАРНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ

PR_603 Тел. 132-00-24, 175-74-62
E-mail: info@kinek.uz, web: kinek.uz

“WIND OF TIME” МЧЖ
баҳолаш компанияси
Хизматлар лицензияланган

жойига чиқиш билан
МОЛ-МУЛКНИ
БАҲОЛАШ

Хизматлар қиймати
мақбул тарзда

Манзил: Охунбобоев кўч., 34.
Тел.: 132-28-45, 128-35-64

Хизматлар лицензияланган

«ELIF HISOB» МЧЖ
БАҲОЛАШ КОМПАНИЯСИ

- БАРЧА ТУРДАГИ АСОСИЙ ВОСИТАЛАРНИ БАҲОЛАШ ВА ҚАЙТА БАҲОЛАШ
- ТИА ВА БИЗНЕС-РЕЖАЛАР ТУЗИШ
- КРЕДИТНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ УЧУН ГАРОВ ТАЪМИНОТИ БИЛАН МОЛ-МУЛКНИ БАҲОЛАШ
- ИПОТЕКА КРЕДИТИ БЕРИШ УЧУН БАҲОЛАШ

Жойига чиқиш билан
Хизматлар нархи - ҳаммабоп

444-59-60, 181-06-55, 279-08-04

Хизматлар лицензияланган

МОЛ-МУЛКНИ МУСТАКИЛ БАҲОЛАШ

RelMon - MIR
БАҲОЛАШ КОМПАНИЯСИ

Тел.: (371) 150-42-26,
185-11-36, 188-98-11
relmon-mir@mail.ru www.relmon.uz

Хизматлар лицензияланган

“Konservis” мустақил баҳолаш компанияси

малакали баҳолаш
хизматлари кўрсатади:

- асосий воситаларни ҳар йилги қайта баҳолаш
- устав фондида киритиш учун
- гаров билан таъминлаш учун
- инвестиция лойиҳалари учун
- корхоналарни тугатиш чоғида
- корхоналар бизнесини баҳолаш
- ускуналар, автотранспорт, бинолар, иншоотлар ва тугалланмаган қурилишни баҳолаш

ХИЗМАТЛАР
НАРХИ
ҲАММАБОП

Тошкент ш., Ўзбекистон шоҳқўчаси, 55 (ЎЗР Давлат мулки қўмитаси биноси)
Тел./факс: 139-22-13, 139-44-71, 342-10-02. E-mail: konservis@rambler.ru

Хизматлар лицензияланган
25.02.2003 й.даги 12/681144365-001-сон сугурта полиси

«LEKSAN INFO»
АУДИТОРЛИК ФИРМАСИ

- аудиторлик хизматлари
- бухгалтерия ҳисобини тиклаш ва юритиш
- маслаҳатлар
- бизнес-режа тузиш
- Буюртмачи шартларига мослаб “1С” ўрнатиш

Тел.: (3712) 167-94-31,
167-94-32, 173-24-50

“Пулни қадрлаган
қадр топади”

zoony.uz
“Bazarov-Biznes”

қуйидаги хизмат турларини тақдим этади:

- Корхоналарни рўйхатдан ўтказиш, қайта рўйхатдан ўтказиш, хорижда ва Ўзбекистонда савдо ваколатхоналари ва ўйларини очиш учун ҳужжатлар пакетини тайёрлаш
- Лицензиялар ва бошқа ҳужжатларни олишда шартномалар ишлаб чиқиш ва қўмаклашиш
- Матбаа хизматлари, матнлар териш ва таржима қилиш
- Кадрлар ва иш жойларини танлашда қўмаклашиш
- Товарлар ва ишлар (хизматлар) рекламасини жойлаштириш, www.zoony.uz ва www.zoony.biz бизнес-порталдаги промоушен

447-71-47, 267-59-96 E-mail: info@zoony.uz, zoony@mail.ru

“HOLIS KONSALT” МЧЖ
консалтинг компанияси

баҳолаш хизматларини тақлиф этади

- Асосий фондларни ҲАР ЙИЛГИ ҚАЙТА БАҲОЛАШ
- БАҲОЛАШ:
- қўчмас мулк, бино ва иншоотлар, тугалланмаган қурилишни
- машиналар, ускуналар, автотранспорт ва қишлоқ хўжалиги техникасини
- банкнинг гаров таъминотини
- бизнесини
- Устав фондида ҳисса сифатида муайян объектларни бериш ва расмийлаштириш

Хизматлар лицензияланган

ЎЗ ИМКОНИАТЛАРИНГИЗНИ БАҲОЛАНГ!

Тошкент ш., Носиров кўч., 4-гор кўча, 16 (мулк: “Radisson Sas” меҳмонхонаси оқсоти)

Тел./факс: 137-46-94. Тел.: 135-52-79, 341-33-10
E-mail: konsalt2004@list.ru, holiskonsalt@inbox.uz

«KITOB AUDIT»
МЧЖ
шаклидаги
аудиторлик
фирмаси

Барча турдаги аудиторлик хизматларини кўрсатади.

Манзил: 180000, Қашқадарё вил., Китоб тумани, Генерал Жўрабек кўчаси, 2-уй

8(375) 54-27041
Тошкент ш.: 775-45-50,
276-97-01,
100-06-11

Хизматлар лицензияланган ва сугурталанган

“GLOBAL-AUDIT” АФ
БАРЧА ТУРДАГИ
АУДИТОРЛИК ХИЗМАТЛАРИ

БЕПУЛ
МАСЛАҲАТЛАР
СОАТ 11.00дан 13.00гача

Манзил: Мухомия кўч., 190,
Телефонлар: 278-56-12, 173-04-39, 188-29-34
E-mail: global-audit@mail.ru
Самарқанддаги филиал тел.: 33-09-96, 31-07-66.

“ХИМОЯ”
АДВОКАТЛИК ФИРМАСИ
ХУҚУҚИЙ МАРКАЗИ

СОЛИҚ ВА БОЖХОНА
НИЗОЛАРИ

ТУРЛИ
МУРАККАБЛИҚДАГИ
ХЎЖАЛИК
НИЗОЛАРИ

СУД ХЎЖАТЛАРИНИ
ИЖРО ЭТИШДА
ХУҚУҚИЙ
ЕРДАМ

НАТИЖАЛАРГА ҚЎРА ҲАҚ ТЎЛАНАДИ

Тошкент: (371) 133-11-13,
301-33-15, 175-63-72
Самарқанд: (3662) 33-30-99
Бухоро: (365) 223-63-72, 223-68-85
Навоий: (436) 730-99-80
Қарши: (371) 175-63-72

«JUS-LEGIS»
АДВОКАТЛИК ФИРМАСИ

қуйидагиларда адвокатлик ёрдамини тақлиф этади:

- мулкчиликнинг барча шаклидаги, шу жумладан хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналарни рўйхатдан ўтказиш, қайта рўйхатдан ўтказиш
- хорижий корхоналар ваколатхоналарини аккредитациялаш
- фуқаролик, жиноят ва хўжалик ишлари бўйича судларда манфаатларингизни ҳимоя қилиш
- мулкчиликнинг барча шаклидаги корхоналарга юридик хизмат кўрсатиш
- шартномалар лойиҳаларини тайёрлаш
- ҳуқуқий экспертиза, визалаш ва ҳулосалар бериш

Тел.: 267-96-72, 68-87-85, 267-37-51, 108-48-54, 168-02-16, 108-63-14, 103-50-15
Манзил: Тошкент ш., Буюк ипак йўли кўч., 42

“AUDITOR ADVISER ASSISTANT”
АУДИТОРЛИК ФИРМАСИ
“AAA” ЕКИ “ТРИ А”

Директор: Судаков Андрей Геннадьевич

Биз
Манфаатингиз
Йўлида
Хизмат
Қиламиз

Нархлар эҳтимолий йўқотишлардан паст!
Барча турдаги аудиторлик хизматлари ҳамда:

- Бухгалтерия ҳисобини тўғри йўлга қўйиш
- Ҳисоб сибосати
- Солиқ солишга доир маслаҳатлар
- Бизнес-режа
- Солиқ текширувига тайёргарлик
- Солиқ текширувининг аудиторлик қузатуви
- Тендер савдоларини ўтказиш ва аудит
- Бухгалтерия ҳисобини юритиш
- Аудиторлар ва бухгалтерларни ҳамкорликка тақлиф этамиз

www.a-a-as.narod.ru
Тел.: 137 0351, 103 9337
E-mail: Andrey.Sudakov.7@mail.ru

Хизматлар лицензияланган

Бухгалтерлар ва аудиторларни ўқитиш ва қайта тайёрлаш
укув-услубий маркази

ЎЗР Молия вазирлиги тасдиқлаган дастурлар бўйича курслар

АУДИТОРЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ - 200 соат.
АУДИТОРЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ - 60 соат.

Халқаро сертификатлаштириш (САР) дастури доирасидаги курслар

МОЛИЯ ҲИСОБИ 1 - 100 000 сўм
БОШҚАРУВ ҲИСОБИ 1 - 100 000 сўм
СОЛИҚЛАР ВА ХУҚУҚ - 100 000 сўм
АУДИТ - 100 000 сўм

“БОШЛОВЧИЛАР УЧУН - 40 соат.
БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ” курслари - 60 000 сўм

ЎУМнинг барча ўқитувчилари САР ҳамда ЎЗР МВ сертификатлари соҳибидирлар

Тошкент ш., Ўзбекистон кўч., 49,
Тошкент давлат иқтисодиёт университети 10-кавати

132-09-36, 133-86-41

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

Хорижий корхонага бош бухгалтер керак. Асосий талаблар: олий маълумот, камида 5 йиллик бухгалтер иш стаж, САР сертификатининг мавжудлиги, экспорт-импорт операциялари ҳисобини юритиш амалиёти, ШК (1С-Бухгалтерия)дан яхши фойдалана билиш. Резюме куйидаги манзилга юборинг:

Veronika.Schivaldova@anta-ltd.com.

Хорижий корхонага божхона бошқаруви бўйича мутахассис керак. Асосий талаблар: олий маълумот, божхона қонунчилигини, транспорт ҳужжатларини расмийлаштириш тартибини билиш ШКдан яхши фойдалана олиш. Резюме куйидаги манзилга юборинг:

Veronika.Schivaldova@anta-ltd.com.

Кўчмас мулк бўйича юрист маслаҳатлари. Кадастр*.
Тел. 448-74-69.

Корхоналарни рўйхатдан ўтказиш ва қайта рўйхатдан ўтказиш*.
Тел. 281-52-39.

Корхоналарни тугатиш*.
Тел. 281-52-39.

Бухгалтерия юритиш. Расмий ва малакали.
Тел.: 281-52-39, 54-87-88.

Таржималар бюроси: нотариал тасдиқлаш, қонунийлаштириш*.
Тел.: 152-38-71, 108-79-76.

Юридик хизмат кўрсатиш*.
Тел. 343-41-56.

“SHARQIY MASLAK” аудиторлик ташкилоти аудиторлик текширувлари ўтказиш, барча турдаги профессионал хизматларни кўрсатади. Маслаҳатлар*.
Тел.: 277-66-74, 110-74-89.

“ASR ADVOKATI” адвокатлик фирмаси: турли мураккабликдаги хўжалик ишлари, дебиторлик қарзини ундириш, юридик ҳулосалар. Ўз ҳуқуқингизни ҳимояланг!*
Тел.: 330-45-71, 100-47-33.

ЎЗР САВДО-САНОАТ ПАЛАТАСИНING МАРКАЗИЙ АРХИВИ
қуйидаги хизмат турларини тақлиф этади:

- Сақлаш учун корхоналар ҳужжатларини қабул қилиш
- Ҳужжатларга илмий-техник ишлов бериш (йўқ қилиш)
- Бухгалтерия ҳужжатларини муқовалаш

Бизнинг манзил: Тошкент ш., Бухоро кўч., 6-уй
Тел.: 132-25-40, 133-26-90 arhivtp@rambler.ru

(мулк: Амир Темур хибони, шаҳар статбошқарма биноси оқсотида, ЎЗР Савдо-саноат палатасининг 2 қаватли биноси, “UNITEL” биноси рўпарасида)

РЕКЛАМА

1440201 - 1440240

www.pc-uz

Ўзбекистон
компьютер
бозоридagi
талаб ва тақлиф

«Панорама»
Товарлар ва хизматлар»
руки «Premier-press»
реклама агентлиги
томонидан тайёрланди.
Тел.: 144-02-01,
144-02-40.

А MEDIA PRODUCTION

РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ

Европача ёндашув

**Видеороликлар
Видеоклиплар
Видеотакдимотлар
Корпоратив фильмлар**

**тел. 134-11-93
уяли 370-22-86**

**Тез ва
сифатли**

**Сизларни «РЕКЛАМА
БЕРУВЧИГА РЕКЛАМА
ҲАҚИДА» рукнида
иштирок этишга
таклиф қиламиз – бу
реклама соҳасида
ишловчи корхоналар
мутахассисларининг
бўлғўси мижозлари
билан ўзига хос
мулоқотидир.**

Хизматлар лицензияланган

ТЕЗКОР БОСМА

Рангли лазерли босма

Ташқи реклама

Тампобосма

Дизайн
Ташрифномалар
Бланкалар
Фирма папкалари
Календарлар
Китобчалар
Буклетлар
Каталоглар
Фотоальбомлар
Журналлар
Блокнотлар

de-haoz-print
dhP
digital house print

Манзил:
У.Носир кўч., 52
Тел.: 363-54-32
363-54-33
Мўлжал: Аския бозори

Еpson профессионал принтерларининг моделлари янги қатори билан танишиш учун 2007 йилнинг 5-7 сентябрида «O'ZBEKINPRINT» ва «O'ZUPACK» халқаро кўргазмаси доирасида «SyTeCo» ҚҚ ўтказадиган стэнд ва семинарларга ташриф буюришингиз мумкин. Манзил: Тошкент ш., А.Темур кўч., 107, «Ўзэкспомарказ» МКМ.

КУЙДАГИЛАР УЧУН ЎЗ БАЗАСИДА ТАЙЁР НАМУНАВИЙ ЕЧИМЛАР БИЛАН
ЖИХОЗЛАНГАН "1С" ФИРМАСИНИНГ ЛИЦЕНЗИЯЛАНГАН ДАСТУРИЙ МАХСУЛОТЛАРИ

1С:Франчайзи
"Kolizey Konsulting" МЧЖ
Тел.: 150-41-47, 150-41-48
E-mail: info.kolizey@gmail.com

- Улгуржи-чакана савдо компаниялари
- Ишлаб чиқариш корхоналари
- Ресторанлар, барлар ва қаҳвахоналар
- Хизматлар кўрсатувчи ташкилотлар
- Бюджет ташкилотлари

Шунингдек уларни жорий этиш бўйича хизматларнинг бутун доираси.

БИЗ ЕТКАЗИБ БЕРАДИГАН ДАСТУРИЙ МАХСУЛОТЛАР КУЙДАГИЛАР БЎЙИЧА ВАЗИФАЛАРНИНГ ТЎЛИК ДОИРАСИНИ ҲАЛ ЭТАДИ:

- Бухгалтерия ҳисоби
- Бошқарув ҳисоби
- Солиқ ҳисоби

Ўзбекистон Республикасининг амалдаги
қонунчилигига мувофиқ

1С:ПРЕДПРИЯТИЕ 8 АВТОМАТЛАШТИРИЛГАН БОШҚАРУВ ВА ҲИСОБ ТИЗИМЛАРИНИНГ ЯНГИ АВЛОДИ

1С:ФРАНЧАЙЗИНГ
www.v8.1c.ru
TELEPORT
7.7 ва 8.1 лицензион версиялари
локал ва тармоқ ечимлари

Тошкентдаги тел.: 137-49-20, 137-49-21, 137-10-63, teleport@1c.uz, "Х.Олимжон" м.б., "Рангметаллойд" биноси, 414-хона
Самарқанддаги "ДАСТУР-САМ" ШК (3662) 34-14-76, dastursam@mail.ru;
Қўқондаги "ORIENT INTEx" ШК: (37355) 2-33-69, 3-14-72, (590) 556-24-94, orient_intex@mail.ru, батафсил маълумотлар www.1c.uz сайтида
Бозорда 13 йил

Хўжалик ҳисобидаги
ва бюджет корхоналарининг
ҳисобга олиш ва
бошқарув функцияларини
автоматлаштириш

Компаниянинг шиори
ва мақсади:
"Буюртмачининг
умидларини оқлаш"

тезкор
малакали
сифатли
етказиб бериш
татбиқ этиш
ўқитиш
кузатув

ишлаб чиқариш
бухгалтерия
савдо
иш ҳақи
молия
ҳисоботлар
кадрлар
омбор
ва б.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

Тўлов топшириқномаларини
автоматик шакллантириш ва
ҳисобга олиш учун компьютер
дастури (рус, ўзбек тилида).
<http://www.rnssoft.uzpak.uz>

ЎЗИНФО-БУХГАЛТЕР
компьютер дастури. "NORMA"
АХТни улаган ҳолда бухгалте-
рия, солиқ, омбор ҳисоби.
Молиявий таҳлил, ҳисобот.
Тел.: 770-11-23, 133-49-80.

Бўлғуси такдимот
маросимлари,
кўргазмалар,
матбуот анжуманлари
ҳақидаги матбуот-
релизларни,
хабарнома-
таклифномаларни
«СБХ» таҳририятига
144-44-45
телефон-факси
орқали жўнатишингиз
мумкин.

1С: ПРЕДПРИЯТИЕ

1С ФИРМАСИНИНГ
РАСМИЙ ДИЛЕРИ
ЭНДИ
"ФАРҒОНА
ВОДИЙСИДА
ХАМ!"
www.1c.ifoda.com

Бюджет ва хўжалик ҳисобидаги
корхоналарнинг бухгалтерия,
иш ҳақи ва омбор ҳисобини
тўла автоматлаштириш.

ЎРНАТИШ*КУЗАТИШ*ЎҚИТИШ

Наманган шаҳар, У.Носир кўчаси, 7-уй.
Тел.: (+998 69) 226-15-63, 270-13-13

1С: Франчайзинг

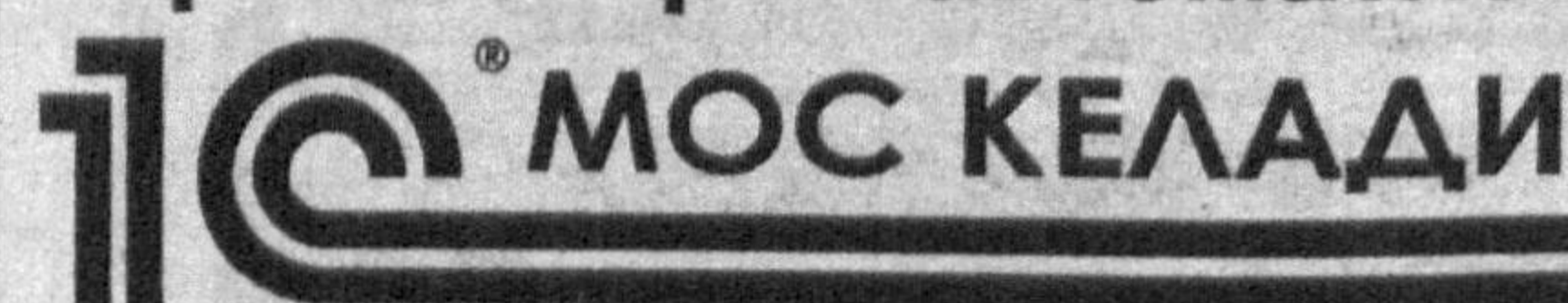
ТЕХНЕТ ШИРК куйидаги хизматларни таклиф этади:

- Дастурий маҳсулотларни сотиш
- Етказиб бериш
- Ўрнатиш
- Созлаш
- Жорий этиш
- Ўқитиш
- Бухгалтерия ҳисоби
- Омбор ҳисоби
- Иш ҳақи ва кадрлар
- Янги Ҳисобварақлар режаси
- Солиқларнинг автоматик ҳисоб-китоби
- Ташқи ва ички ҳисоботлар

100000, Тошкент ш., Пушкин кўч., 22
132 14 41, 401 05 85, 344 55 90 www.texnet.uz

1С: Предприятие дастурлар тизими

Корхоналарни автоматлаштириш

Сифат сертификати

Халқлар дўстлиги кўч., 42-уй, 206-хона. Тел. 173-24-37, 127-37-79 E-mail: plussoft@uzpak.uz

1С:Франчайзинг "PLUS SOFT"

- Янги Ҳисобварақлар режаси
- Бухгалтерия ҳисоби
- Омбор ҳисоби
- Иш ҳақи ҳисоб-китоби
- GAAPга созлаш

"BEKASPLUS.BIZ"
дастурлаш гуруҳи

ТАКЛИФ ЭТАДИ

бизнесни автоматлаштириш
вазифаларининг комплекс ечими
ЯНГИЛИК!

Бухгалтерия ҳисобини юритишнинг ўзбек стандартига созланган
1С предприятие 8.0,
дастурининг ноёб конфигурацияси
Мутахассисларимиз мижознинг ҳар қандай хоҳиш ва
талабларини инобатга олган ҳолда буюртмага ишлайдилар.

Биз муаммоларингизни ҳал этишда ёрдам берамиз!
Манзил: Фетисов кўч., 1/1
Тел.: 191-60-63, 168-58-99, 108-59-63
E-mail: bekasplus@mail.ru

1С:ПРЕДПРИЯТИЕ

Базавий версиялар
Стандарт ва малака
версиялари
Тармоқ версиялар
SQL учун версиялар

- Корхоналар фаолиятини автоматлаштириш
- 1С фирмаси дастурларини етказиб бериш
- Намунали конфигурацияларни жорий этиш
- Ихтисослаштирилган конфигурацияларни ишлаб чиқиш
- Ўрнатиш, ўқитиш, жойга бориш
- Бухгалтерия
- Иш ҳақи ва кадрлар
- Савдо ва омбор
- Молиявий режалаштириш
- Солиқлар ва ҳисоботлар
- Ишлаб чиқариш ва хизматлар

1С:ФРАНЧАЙЗИНГ «UniSOFT»

Амалий дастурий таъминот бўйича мажмуавий хизмат кўрсатиш
173-95-95, 173-30-18, 186-30-18, 173-97-12, 278-97-41
Манзил: Тошкент ш., Катортал кўч., 60, 705-хона

ООО KASHTAN-SYSTEM

АНАЛИТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ
разработка, внедрение, сопровождение, обучение
АСУ-отдел кадров - управление персоналом
Банковская деятельность и технологии
Биржевые торговые площадки - "MERCURY-KS"
Делопроизводство-Документооборот
Корпоративные информационные системы, IT-бизнес
NET-технологии: ADO.NET, ASP.NET
1С 7.7 и 8.1 "Предприятие" SQL настройка под GAAP
Промышленные СУБД: MS SQL Server, Oracle, DB/2 и др.
МЫ ЗА ПРОЦВЕТАЮЩИЙ УЗБЕКИСТАН!
г.Ташкент, ул. Дружбы народов, 23А, офис 404
Тел.: (+99898) 300-35-57
E-mail: kashtan-uz@mail.ru

"Белые" компьютеры всего от 1 280 000 сум. перечислением
HP Compaq dc5700 с двухъядерным процессором D 945 3.4Ghz кеш
4(2x2)mb 800FSB/DDR2 1 Gb(2x512)mb 2-кан./80Gb sata 3.0 Gb/s
7200 об./мин. /DVDROM/graph. Media Accelerator 3000 до 256mb/Lan
1Gb/возм. подерж. 2 мониторов/ лицензионный Win XP pro, antiVir
... Русифицированный, 3 года гарантии
Мониторы, принтеры, сканеры, факсы и цифровые фотоаппараты

ЧП «КМ SUBSYSTEMS» Тел.: 2457176, 2459444. Тел./факс 1449916
ул. К.Ярматова, 14, 2-й этаж E-mail: kmj@sarkor.uz

АСПС "ASIAN COMMUNICATION TRANSPORT INVEST COMPANY"
ЎЗБЕКИСТОН-АМЕРИКА-СИНГАПУР ҚУШМА КОРХОНАСИ

ЯПОН ВА АМЕРИКА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ
ФИРМАЛАРИНИНГ РАДИОАЛОКА УЧУН
РАДИОСТАНЦИЯЛАРИ (РАЦИАЛЛАРИ)НИ
ЕТКАЗИБ БЕРАДИ
РАДИОСТАНЦИЯЛАР ВА
МИНИ-АТСЛАРНИ МОНТАЖ ҚИЛАДИ ВА
СОЗЛАЙДИ
РАДИОСТАНЦИЯЛАРНИ
ТАЪМИРЛАЙДИ ВА УЛАРГА ТЕХНИК
ХИЗМАТ КЎРСАТАДИ

Ўзбекистон, Тошкент ш., У.Носир кўч., 60.1
Тел./факс: +998 71 253-0276, 253-3176. E-mail: kvant@tps.uz

• РҲЙХАТЛАР

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2007 йил 28 августдаги қарорларига асосан Собир Раҳимов туманидаги
туғатилаётган корхоналар РҲЙХАТИ

Корхона номи	СТИР	Раҳбар исм-шарифи	Манзили	Қарор рақами
"TURAN-ELIT-SERVIS" МЧЖ	206500412	Р.Маликова	Қорақамиш 2/1,10-22	10-0708/9989-т
"SHAXDAM-SAVDO" МЧЖ	206592860	С.Юнусходжаев	Чукурсой кўча, 98а	10-0708/9990-т
"IMPERIY-STROY" МЧЖ	205849247	Ф.Усмонов	Қоратош кўча, 102-41	10-0708/9991-т
"AVTOOIL-SERVIS" ХФ	204258097	Б.Ахмеджанов	Спутник-14, 65	10-0708/9992-т
"SARDOR-SAMANDAR-UMAR" ХК	206753564	А.Бабарахимов	Сағбон, Тарих тор кўч., 29	10-0708/9993-т
"BANODIR-UNIPROM" МЧЖ	206789915	Б.Сулайманходжаев	1-Файзибаланд кўча, 23	10-0708/9994-т

Маъмур корхоналарнинг думалоқ муҳр ва бурчак тамгалари ҳамда бирламчи таъсис ҳужжатлари ва давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги
гувоҳномалари бекор қилинади. Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб 2 ой давомида Собир Раҳимов тумани Ҳокимияти махсус коммисси-
яси томонидан қабул қилинади. Тел.: 227-15-73, 148-07-24, 148-07-54.

2 ой мобайнида даъво билан туман махсус тугатиш комиссиясига мурожаат қилинмаган ҳолда корхоналар белгиланган тартибда давлат
реестридан чиқарилади.

Иқтисодий-ҳуқуқий газета
НОРМА МАСЛАХАТЧИ

СОЛИҚЛАР
БУХГАЛТЕРИЯ
ҲУҚУҚ

БОШ МУҲАРРИР
ФАРҲОД ҚУРБОНБОВ

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ:
100000, Тошкент ш.,
Ҳ.Олимжон майд., 10а.
E-mail: normapress@mail.ru

ТАЪСИСЧИ "Norma Hamkor" МЧЖ
Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот
агентлигида рўйхатга олинди.
Рўйхат рақами 0074.

Нашр учун масъул:
Нодир Алимов

Муаллифлар фикри доим ҳам таҳририят нўқтаи-назарига мос келмавермайди. Чоп этилган тавсиялар, тушунтириш-
лар, жумлалар, фактлар, статистик маълумотлар, реклама эълонларининг аниқлигига жавобгарлик материал муалли-
фи зиммасига юкланади.

Таҳририят огоҳлантирадиги, газетамизда мавжуд ахборотдан фойдаланганлик, фойдаланмаганлик ёки мувофиқ ра-
вишда фойдаланмаганлик билан боғлиқ ҳар қандай ҳаракатлар ва/ёки оқибатлар учун таҳририят жавобгар эмас. Таҳри-
рият муштарийлар билан ёзишб туриш имкониятига эга эмас.

"Норма маслаҳатчи" да эълон қилинган материалларни тўлиқ ёки қисман кўчириб босиш, электрон ва бошқа ман-
баларда қўнайитириш, тарқатишга фақат "Norma" МЧЖ билан тузилган шартнома асосида йўл қўйилади.

Газета таҳририят томонидан тайёрланган диапозитивлар ёрдамида "Шарқ"
нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди (Тошкент ш., Буюк Турон кўч., 41). Буюртма Г-863.
Адади 7340. Баҳоиси келишилган нархда
Газета 2007 йил 6 сентябрда соат 21.00 да топирилади.

